

משנה - מקואות - רע"ב

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ז](#) [משנה ז](#)
[משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

פרק ז

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק ח

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ט

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק י

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#)

א

פרק

א

משנה

-

א

פרק

שש מעלות במקואות. מקומות של פנוס מים יש בהן שש מעלות, כל אחת מהן גדולה מחברתה: **מי גבים**. חפירה שבקרקע המכנסין בה מים שאינן שאובין **[א]**, והן פחות מארבעים סאה שהוא שעור מקוה: **גבים**. לשון מים מגבא (ישעיה ל): **שתה טמא ושתה טהור טמא**. אם שתה מאותן המים טמא תחלה ואחר כך שתה מהן הטהור, נטמא הטהור, לפי שנפלה טפה מפיו **[ב]** של טמא לתוך הגבא, ושפא שתה אותה הטהור ונטמא, דהשותה משקין טמאים פוסל את התרוימה. והוא משמנה עשר דבר שגזרו בו ביום כדאיתא פרק קמא דשבת. ואף על גב דאינו פוסל את התרוימה אלא אם כן שתה רביעית, מכל מקום כשבאה הטפה הטמאה בפיו, טמאה כל המשקין שבפיו **[ג]**. ואותה טפה לא סלקא לה השקה בגבא, דמירי כשאין בו ארבעים סאה כדקתני בסיפא. ועל ידי נגיעת הטמא **[ד]** אין מי הגבא מטמאים עד שיתלשו. והכי איתא בתוספתא: **מלא בכלי טהור**. מן המים שבגבא לאחר ששתה בו הטמא, דחישין לאותה טפה כדפרישית, נטמא הכלי **[ה]**, שהכלים מטמאין בנגיעת משקין טמאין: **אם הדיח**. את הכפר, טמא, ואם לאו טהור, מפני שאין מי גבאין עלולים לקבל טמאה עד שיתלשו, הלכך אם לא הדיח טהור, ואפלו כשהגביה הכפר לא החשבו מים שבו לקבל טמאה מן הטפה, שנתבטלה הטפה במים הטהורים **[ו]**. אבל כשהדיח, החשבו והכשרו מים שבגבא לקבל טמאה מן הטפה ולא נתבטלה בהן אלא אדרבה נטמאו

פרק א - משנה ב

מֵלֵא בְּכָלִי טָמֵא. לְעִיל אֲשַׁמְעִינּוּ כְּשֶׁהִטְמְאָה בָּאָה לַמִּים מִחֻמַּת אָדָם טָמֵא, וְהִכָּא אֲשַׁמְעִינּוּ כְּשֶׁהִטְמְאָה בָּאָה מִחֻמַּת כְּלִי [טָמֵא]:

פרק א - משנה ג

נִפְלוּ מִים טָמְאִים. הִכָּא אֲשַׁמְעִינּוּ שְׁמֵי גְבָאִים הִלְלוּ מִקְבְּלֵי טָמְאָה עַל יְדֵי מְשַׁקֵּי טָמְאִין שֶׁנִּפְלוּ בָּהֶן: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר בֵּין שְׁהַדִּיחַ בֵּין שֶׁלֹּא הִדִּיחַ. אֶפְלָהוּ קָאִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּין אֲטָמְאָה שְׁבָאָה מִחֻמַּת אָדָם, בֵּין מִחֻמַּת כְּלִי, בֵּין מִחֻמַּת מְשַׁקֵּי, בְּכֻלָּהוּ סְבִירָא לִיהּ בֵּין הַדִּיחַ בֵּין שֶׁלֹּא הִדִּיחַ טָמֵא הַכֹּפֶר. וְטַעְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׂאֵנִי אוֹמֵר שֶׁטַּפַּת הַמִּים טָמְאִים שֶׁנִּפְלוּ מִפִּי הַטָּמֵא אוֹ מִן הַכְּלִי אוֹ מִן הַמְּשַׁקֵּי טָמְאִין, לְבִסּוּף כְּשֶׁנִּפְלוּ כָּל הַמִּים נִשְׁתַּיְרָה הַטֶּפֶה הַהִיא עַל הַכֹּפֶר וְטַמְאָתוּ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק א - משנה ד

אוֹ שֶׁהִלְךְ בָּהֶן הַטָּמֵא וְשִׁתָּה טְהוֹר טְהוֹר. שְׂאִין מִי גְבָאִים עֲלוּלִים לְקַבֵּל טָמְאָה עַד שִׁתְּלָשׁוּ, כְּדָאֲמַרְוּ לְעִיל: אֶחָד מִי גְבָאִים מִי בּוֹרוֹת מִי שִׁיחִין. כְּלָהוּ שׁוּיָן לְכָל הַדִּינִים דְּתַנִּינָן בְּמַתְנִיתִין עַד הַמַּעֲלָה הַשְּׂנִית. בּוֹרוֹת, הֵן עֲשׂוּיָין עֲגָלִין. שִׁיחִין, אֲרַכִּין וְקַצְרִים. מַעְרוֹת, מְרַבְּעוֹת וּמְכֻסּוֹת בְּקַרוּי אֶלָּא שְׂיֵשׁ לָהֶן פֶּה: מִי תַמְצִיּוֹת שְׁפָסְקוּ. גְּשָׁמִים הַיּוֹרְדִים עַל הַהָרִים וּמִתְמַצִּין הַמִּים וּמִבְעֵבְעֵין מִן הַהָרִים לְאַחַר שְׁפָסְקוּ הַגְּשָׁמִים וּפְסָקוּ הַהָרִים מִזְחִילָתוֹ, אוֹתָן הַמִּים הַנִּשְׁאָרִים הֵן כְּמִי גְבָאִים, וְאִם שִׁתָּה מִהֶן אָדָם טָמֵא אוֹ מֵלֵא בְּכָלִי טָמֵא אוֹ נִפְלוּ בָּהֶן מְשַׁקֵּי טָמְאִין, אִין הַטֶּפֶה הַטָּמֵא מִתְבַּטֵּל בָּהֶן {ז}. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פְסָקוּ הַהָרִים מִזְחִילָתוֹ, אִף עַל פִּי שְׁפָסְקוּ הַגְּשָׁמִים, אִין נְחֻשְׁבִין כְּמִי גְבָאִים, וּמִי הַגְּשָׁמִים הַנִּזְחָלִין

אחר כִּד מִן הַהָרִים מִבְּטָלִים הַטָּפָה הַטְּמֵאָה אִף עַל פִּי שְׁהֵמִים הָרֵאשׁוֹנִים
לֹא בְטָלוּהָ. וְהָכִי תִגַּן בְּפֶרֶק ב' דְּמִכְשִׁירִין (מִשְׁנָה א), מִי שְׁפִיכוֹת שְׁיָרְדוּ עֲלֵיהֶם
מִי גִשְׁמִים, אִם רַב מִן הַטְּהוֹר, טְהוֹר, אֵימָתִי, בְּזִמְן שְׁקָדְמוֹ מִי שְׁפִיכוֹת,
אֲבָל קָדְמוֹ מִי גִשְׁמִים, אֲפֹלוּ כָּל שְׁהוּא, מִי שְׁפִיכוֹת טְמֵא: **הַקְּרוּבִים לְעִיר
וּלְדָרֶךְ טְמֵאִים.** דְּחִישִׁינָן שְׁמָא שְׁתָּה [מִהוּ] טְמֵא אוּ מְלֵא בְכָלִי טְמֵא: **עַד
שְׁיִהְלְכוּ רַב בְּנֵי אָדָם.** הַשְּׁיָרוֹת הַהוֹלְכוֹת בְּדָרֶךְ רְחוּקָה. דְּאִז טְמֵאִים, שְׁמָא
שְׁתָּה מִהוּ אָדָם טְמֵא אוּ מְלֵא בְכָלִי טְמֵא:

פרק א - משנה ה

מֵאֵימָתִי טְהַרְתָּן. שֶׁל קְרוּבִים וְרְחוּקִין: **מִשְׁיָרְבוּ וַיִּשְׁטַפוּ.** מִשְׁיָרְדוּ גִשְׁמִים
וַיָּרְבוּ מִי הַגִּשְׁמִים עַל הַמַּיִם שֶׁהָיוּ בָּהֶם כְּבֵר קָדָם שְׁשֵׁתָה [מִהֶם] הַטְּמֵא אוּ
שְׁמֵלֵא מִהֶם בְּכָלִי טְמֵא, וְגַם שֶׁהָיוּ שׁוֹטְפִין וַיַּעֲבְרוּ עַל שְׁפַת הַגְּבָא וַיִּצְאוּ
לְחוּץ. וְשַׁעוֹר הַשְּׁטִיפָה, כָּל שְׁהוּא: **רְבוּ.** לֹא כְּבִית שְׁמֵאִי דְּבָעוּ תַרְוִיָּהוּ
שְׁיָרְבוּ וַיִּשְׁטַפוּ, אֲלֵא כִּינּוּן שְׁרְבוּ מִי גִשְׁמִים שְׁבָאוּ אַחַר כִּד עַל הַמַּיִם שֶׁהָיוּ
בְּהוּן בְּשַׁעַת טְמֵאָתָן, נְטָהְרוּ, אִף עַל פִּי שְׁלֵא שְׁטַפוּ וַיִּצְאוּ לְחוּץ: **רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר שְׁטַפוּ.** מִי גִשְׁמִים עַל גְּדוּתָיו שֶׁל גְּבָא וַיִּצְאוּ לְחוּץ, נְטָהְרַת הַגְּבָא: **אִף
עַל פִּי שְׁלֵא רְבוּ.** מִי הַגִּשְׁמִים שְׁבָאוּ אַחֲרָי כִּן עַל הַמַּיִם שֶׁהָיוּ בַּגְּבָא בְשַׁעַת
טְמֵאָתָן: **כְּשָׂרִים לְחֻלָּה.** מִי גְבָאִים הִלְלוּ דְתִגַּן בְּמִתְנִיתִין, כְּשָׂרִים
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּן לְחֻלָּה, לְלוּשׁ וּלְבִשֵׁל בְּהוּן חֻלָּה [ט]: **וְלֹטֵל מִהוּ לַיָּדִים.** לְכָל
דְּבָר שְׁצָרִיד נְטִילַת יָדִים:

פרק א - משנה ו

מִי תִמְצִיּוֹת שְׁלֵא פְסָקוּ. הַהָרִים מִזְחִילְתָּן וְעֵדִין הוּן מְבַצְבְּצִין מִימֵי
הַגִּשְׁמִים שְׁיָרְדוּ עֲלֵיהֶן, אֲלוּ מִבְּטָלִים הַטָּפָה הָרֵאשׁוֹנָה הַטְּמֵאָה שֶׁהִיָּתָה
בַּגְּבָא. לְפִיכֵד שְׁתָּה טְמֵא וְשְׁתָּה טְהוֹר כָּל זִמְן שְׁלֵא פְסָקוּ, טְהוֹר, דְּמִיִּם
טְמֵאִים שְׁנָפְלוּ שָׁם, נְטָהְרוּ. וְזוֹ הִיא הַמַּעֲלָה, דְּהֵנִי דְלַעִיל לֹא עֲלָתָה טְבִילָה
[יא] לְמִיִּם הַטְּמֵאִים, וְאֵלוּ הָכָא עֲלָתָה. אֲבָל אֵין כְּשָׂרִים לְטְבִילַת אָדָם
וְכָלִים:

פרק א - משנה ז

טובלין. בני אדם כל גופו **יב**: ומטבילין. הפלים, והידיים למידי דבעי טבילת ידיים ולא סגי בנטילה, כגון לקדש: מעין. שמימיו נובעים, והמים הנובעים מעטים מן המים שאובין ששפכו בתוכו: שוה למקוה לטהר באשברן. ולא בזוחליו. דקימא לו מעין מטהר בזוחליו ומקוה מטהר באשברן, והאי משום מים שאובים מרבים שבו שוה למקוה לטהר באשברן ולא בזוחליו: ולמעין להטביל בו בכל שהוא. ולא בעי ארבעים סאה כמקוה, דאין מקוה מטהר בפחות מארבעים סאה, והאי מטהר בכל שהוא כמעין:

פרק א - משנה ח

מים מפין. מים נובעים שהן מלוחים או חמים: שהן מטהרים בזוחליו. ואלו מעין שמימיו מעטים דלעיל אינו מטהר בזוחליו אלא באשברן: מים חיים. נובעים שאינן מפין: שהן טבילה לזבים. דכתוב (ויקרא טו) ורחץ את בשרו במים חיים: והזיה למצרעים. דכתוב בהו (שם יד) אל כלי חרש על מים חיים: וכשרים לקדש בהן מי חטאת. דכתוב בהו (במדבר יט) מים חיים אל כלי:

פרק ב

פרק ב - משנה א

הטמא שירד לטבל. ספקו טמא. דאוקי גברא אחזקתיה ובחזקת טמאה

פרק ב - משנה ב

בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמאות. אף על גב דספק טמאה ברשות הרבים ספקו טהור, הרי ספק טהרה הוא ולא ספק טמאה: **בטמאה חמורה.** באב הטמאה שמטמאתו מן התורה **[ב]**: **טמאה קלה.** דרבנן: **אכל אכלים טמאים.** אכל חצי פרס מאכלים טמאים, או שתה רביעית משקין טמאין, נפסל גופו מלאכל בתרומה, ופוסל את התרומה מדרבנן. וכלן משמנה עשר דבר שגזרו בו חכמים, וכלן מפרשים פרק קמא דשבת: **ואפלו טבל.** דהשתא איכא תרתי לריעותא, שמא לא טבל כלל, ואפלו טבל, שמא קדם טבילה נתחסר, אפלו הכי ספקו טהור: **רבי יוסי מטמא.** ואפלו בטמאה דרבנן. משום דגברא בחזקת טמאה: **אבל ספקו לטמא ולטמא.** כגון ספק אכל אכלים טמאים או לא אכל, הרי ספקו לטמא, או ודאי אכל אכלים טמאים, ספק נגע בכפר של תרומה ספק לא נגע, הרי ספקו לטמא, בהני מטהר רבי יוסי, דאין כאן חזקת טמאה. ואין הלכה כרבי יוסי:

פרק ב - משנה ג

ספק מים שאובים שטהרו חכמים. במסכת טהרות פרק הזרק טמאה, תמן תנינן, אלו ספקות שטהרו חכמים ספק מים שאובין למקוה: **ספק נפלו.** שלשה לגין מים שאובים במקוה חסר: **ספק יש בהן ארבעים סאה.** כלומר ספק הנה במקוה ארבעים סאה כשרים קדם שנפלו השאובין, דשוב אין השאובין פוסלין אותו: **שיש לו במה יתלה.** שיש לו מקום לתלות נפילתן שלא גרמו לו פסול: **שאין לו במה יתלה.** דמה נפשך בהי מניהו דנפל פסלוהו, הלכך שניהם פסולין. והאי דמטהרינן הכא ספק מים שאובין במקום שיש לו במה לתלות, הינו משום דשאובין דרבנן **[ד]**. והא דתניא בתורת כהנים אך מעין ובור מקוה מים, מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים, אסמכתא בעלמא היא:

פרק ב - משנה ד

בתחלה. שלא הָיָה בַמְקוֹה מִים כָּלֵל כְּשֶׁנִּפְּל בּוֹ רְבִיעִית מִים שְׁאוּבִין, וְנִשְׁלַם אַחֲרַיִךְ שְׁעוּרוֹ בְּמֵי גְשָׁמִים: **עַל פְּנֵי הַמַּיִם.** לְאַחֵר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַרְבֵּה מִים כְּשָׂרִים: **וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים.** וְהִלְכָה כְּחֻכְמַיִם:

פרק ב - משנה ה

שֶׁל לֹג לֹג. לֹג אֶחָד בְּכֹל גִּמָּא: **עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְגִמָּא שְׁלִישִׁית כְּשֶׁר.** דְּהָיוּ לִיָּה כְּמִקְוֵה שְׁלֵם שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹכּוֹ שְׁלֹשָׁה לִגִּין מִים שְׁאוּבִין דְּלֹא פְּסוּלוּהוּ, וְהָכָא נִמְי הוֹאִיל וְהָיוּ בַמְקוֹה אַרְבָּעִים סָאָה קִדָּם שֶׁהִגִּיעוּ הַמַּיִם לְגִמָּא שְׁלִישִׁית, לֹא נִפְסַל הַמְקוֹה: **כְּמִקְוֵה סָמוּךְ לְמִקְוֵה.** כְּמִקְוֵה כְּשֶׁר הַסָּמוּךְ לְשְׁאוּב, שֶׁזֶה עוֹמֵד בְּכִשְׁרוֹתוֹ וְזֶה עוֹמֵד בְּפְּסוּלוֹתוֹ, וְהָכָא נִמְי הַמַּיִם שֶׁבְּגִמּוֹת כְּעוֹמְדִים בְּפָנֵי עֲצָמָם חֲשִׁיבֵי וְלֹא כְּמַעֲרָבִין. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק ב - משנה ו

הַמְּסַנֵּק. כְּמוֹ הַמְּסַלֵּק. שֶׁמְסַלֵּק אֶת הַטֵּיט לְצַד אֶחָד. וְלֹא שֶׁתִּלְשֵׁ הַטֵּיט מִן הַמַּיִם, אֶלֶּא בְּתוֹךְ הַמַּיִם סִלְקוֹ לְצַד אֶחָד. שֶׁאִם תִּלְשׂוּ מִן הַמַּיִם נִחְשָׁב כְּשְׁאוּב, וְאִם מְשָׁכוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה לִגִּין פּוֹסֵל אֶת הַמְקוֹה. וְדוֹקָא כְּשֶׁאִין בַּמְקוֹה אַרְבָּעִים סָאָה, הוּא דְשִׁלְשָׁה לִגִּין מִים שְׁאוּבִין פּוֹסֵלִין אֶת הַמְקוֹה. אֲבָל אִם הָיוּ בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה, אִין כָּל מִים שְׁאוּבִין שֶׁבְּעוֹלָם פּוֹסֵלִין אוֹתוֹ **[ז]: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשֵּׁיר.** מִשּׁוּם דְּאִין מִתְּכַוֵּן לְשְׁאִיבָה אֶלֶּא לְסַלֵּק אֶת הַטֵּיט לְמִקּוֹם אֶחָד. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

לְנִגְבוֹ. תִּרְגְּמוּ וְהִנֵּה חֲרָבוֹ, וְהָא נְגוּבוֹ. וְדוֹקָא לְנִגְבוֹ, שְׁלֵא נִתְכַּוֵּן לְקַבֵּל הַמַּיִם, לְכַד לֹא נַעֲשׂוּ שְׂאוּבִים, דְּכַתִּיב [ויקרא יא] אֲדָךְ מַעְיָן וּבּוֹר, מַה מַּעְיָן שְׂאִין בּוֹ תִּפְיֶסֶת יְדֵי אָדָם, אִם עוֹנֵת גְּשָׁמִים הִיא. שְׁנֵתְקִשְׁרוּ שְׁמַיִם בְּעֵבִים וַיִּרְדּוּ גְּשָׁמִים: **אם יש בו כמעט מים בבור.** גְּרָסִינָן. וְלֹא גְרָסִינָן אוֹ: **ישבר.** הַקְּנָקְנִים וַיִּפְּלוּ הַמַּיִם שְׁבִתוֹכָן לְבוֹר, דְּהִמְשָׁכָה הִיא, כִּיּוֹן שְׁמִתוֹדָךְ כְּלִים שְׁבוּרִים נוֹפְלִים לְבוֹר: **ואם לאו.** שְׂאִינָה עוֹנֵת גְּשָׁמִים, אִי נִמְי שְׂאִין מִים בְּבוֹר: **לא ישבר.** דְּאִם אִינָה עוֹנֵת גְּשָׁמִים הָרִי לֹא יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת מְקוּהָ מִן הַמַּיִם שְׁבִקְנָקְנִים בְּלִבָּד, דְּסִבִּירָא לִיהָ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׂאוּבָה שְׁהִמְשִׁיכָה כְּלָה אוֹ רַבָּה, פְּסוּלָה. אֲבָל כְּשֶׁהִיא עוֹנֵת גְּשָׁמִים, יִשְׁבֵּר לְהִמְשִׁיד אֵלּוּ הַמַּיִם וַיִּתְּמַלֵּא רַב הַמְּקוּהָ בְּמֵי גְּשָׁמִים. וְכִשְׂאִין בּוֹ מִים כָּלֵל, לֹא יִשְׁבֵּר אִף עַל פִּי שֶׁהִיא עוֹנֵת גְּשָׁמִים, שְׁמָא יִפְּלוּ מִן הַמַּיִם לְבוֹר רְבִיעִית קִדָּם שְׁבִירָה [ח]. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעְמִיהָ דְּאָמַר לְעִיל רְבִיעִית מִים פּוֹסְלִים אֶת הַמְּקוּהָ (לְכַתְּחִלָּה) [בְּתַחֲלָה]: **רבי יהושע אומר בין כד ובין כד ישבר.** דְּקִסְבֵּר שְׁלֵשָׁה לְגִין פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקוּהָ בֵּין בְּתַחֲלָה בֵּין בְּסוּף, וְלֹא רְבִיעִית, וְלֹא חִישִׁינָן שְׁמָא יִפְּלוּ לְבוֹר שְׁלֵשָׁה לְגִין קִדָּם שְׁבִירָה. וְאִף עַל גַּב דְּלָאו עוֹנֵת גְּשָׁמִים הִיא, יִשְׁבֵּר, דְּיִכּוֹל לְהִמְשִׁיד עַד שְׁעוֹר מְקוּהָ, דְּקִסְבֵּר שְׂאוּבָה שְׁהִמְשִׁיכָה כְּלָה, טְהוּרָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר [ט]: **או יכפה.** שְׁכוּפָה הַקְּנָקְנִים שְׁעַל הַגַּג שְׁלֵא יִפְּלוּ הַמַּיִם מִתּוֹכָן לְבוֹר, אֶלָּא יִפְּלוּ לְצַד אַחַר וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים לְבוֹר: **אבל לא יערה.** שְׁאִם הַגְּבִיָּה הַקְּנָקְנִים וְעָרָה אוֹתָן, נַעֲשׂוּ כְּמִים שְׂאוּבִין, שְׁהָרִי יֵשׁ בָּהֶן תִּפְיֶסֶת יְדֵי אָדָם:

הַסִּיד. אֲמֵן הִסֵּד אֶת הַבוֹר בְּסִיד כְּדִי שְׁיַחְזִיק מִימּוֹ, וְדַרְכוֹ לְהַבִּיא הַסִּיד לְבוֹר בְּעֶצֶץ, וְאוֹתוֹ בּוֹר הָיוּ בּוֹ מִים כְּשָׂרִים וְנִשְׁקַע הָעֶצֶץ לְתוֹךְ הַמַּיִם וְנִתְמַלֵּא: **אם היו המים צפים על גביו כל שהוא ישבר.** שְׁלֵא נִשְׂאָבוּ הַמַּיִם, דְּכָל שְׁעָה הֵן מְעַרְבִין [יא]. אֲבָל אִם הָיָה מַעְלָה הָעֶצֶץ בְּיָדוֹ הָיוּ נִפְסָקִים וְנַעֲשִׂים תְּלוּשִׁין: **ואם לאו.** שְׂאִין הַמַּיִם צָפִים עַל גְּבִיו: **לא ישבר.** וְכִשְׂאִינָה עוֹנֵת גְּשָׁמִים אִירִי. דְּאִם הָיָה עוֹנֵת גְּשָׁמִים כִּיּוֹן דְּאִיכָּא מִים בְּבוֹר יִשְׁבֵּר, כְּדָאֲמַרְן: **רבי יהושע אומר בין כד ובין כד ישבר.** דְּיִכּוֹל לְהִמְשִׁיד, כְּדַפְרִישְׁנָא לְעִיל:

המסדר קנקנים בבור ונתמלאו אף על פי שבלע הבור את מימיו. ואין מים בבור אלא אלו שבקנקנים: הרי זה ישבר. כרבי יהושע דאין רביעית פוסל, ומשבר את הקנקנים ועושה מקוה בתחלה:

רבי יהושע אומר בטיט ובמים. כשהמים צפים על גבי הטיט ואפלו רגליו שוקעות בטיט מטבילין לרבי יהושע, מפני שהמים מקדימים. ורבי אליעזר לית ליה האי סברא. אבל אם היה מטביל כלי קטן במים הצפים על גבי הטיט, בהא מודה רבי אליעזר דעלתה לו טבילה, כיון שלא היה שוקע בטיט כלל ומצטרף להשלים ארבעים סאה. והלכה כרבי יהושע: שהקנה יורד מאליו. שהוא רך ונמוח כל כך שאם ישימו בו קנה ישקע בטיט מאליו: מקום שאין קנה המדה עומד. קנה שמודדין בו אינו עומד מאליו בתוכו, וזה אינו רך ונמוח כראשון: משקלת. בדיל של הבנאים. וכל השעורין הללו כל אחד מוסיף בקשי הטיט ועביו, שהראשון רך מכלם, והשני קשה הימנו, והשלישי קשה הימנו, וכן כלם: בפי חבית. שפיה צר וקטן. ואם הטיט רך כל כך שיכול לשפך ולהכנס בפי הצר של חבית, עלתה לו טבילה: שפופרת הנוד. שפופרת של קנה שמניחין על פי הנוד ששופכים לתוכו. ושעור הנקב של שפופרת הנוד, שיהיו חוזרות בו שתי אצבעות בינוניות, שהן רחב שתי אצבעות הראשונות של פס היד, לא הגודל: הנמדד בלג. כל זמן שהוא רך כל כך שהוא נמדד בלג והוא כלי שמחזיק שש ביצים, הוא נמדד עם המקוה וטובליו בו. והלכה כרבי יהודה:

רבי יוסי אומר כו'. ולזה לג ומחצה ונתערבו. והרי יש פאן שלשה לגין מים שאובין שהן פוסלין את המקוה, אף על פי כן כשרין: **שלא נקרא עליהם שם פסול**. שאם היו מוסיפין מים כשרין בכל אחד עד תשלום שעור של מקוה, היה כל אחד מהן כשר: **ונחלק לשנים**. והוסיפו בכל אחד מים כשרים עד שישיש בכל אחד מהם כשעור מקוה: **פסול**. כל אחד מהן: **וחסר אפלו קרטוב**. לאחר שנפלו עליו שלשה לגין מים שאובין מצמצמים נחסר ממנו אפלו קרטוב של מים: **כשר**. להוסיף עליו מים ולהשלימו לשעור מקוה. שאי אפשר שבאותו קרטוב שחסר, לא חסר מעט מן השלשה לגין, ונמצא שלא היה בו שלשה לגין מים שאובין: **קרטוב**. חלק מששים בלג **[א]**: **עד שיצא ממנו מלאו**. המים שהיו בו תחלה כשנפלו בו שלשה לגין מים שאובין: **ועוד**. מעט יותר כדי לחסר משלשה לגין. כגון מקוה שהיו בו עשרים סאה מים כשרים ונפלו לתוכו שלשה לגין מים שאובין ונתמלא אחר כך מי גשמים, לעולם הוא בפסולו עד שיוציא ממנו עשרים סאה שהיו שם תחלה, ועוד מעט יותר, למעט שלשה לגין **[ב]**:

שיעמיד בחצר ארבעים סאה. מקוה כשר למטה מן הפסול, ופותקו **[ג]** לכשר כדי שיתחברו, ויטהר העליון הפסול מן התחתון הכשר, דאמרינן גוד אסיק. וכך שכן אם הכשר למעלה והפסול למטה, דאמרינן גוד אחית: **אלא אם כן פסק**. שפסקו מימיו ויצאו ממנו מלואו ועוד כדאמרן. ויש גורסים אלא אם כן פקק, כלומר אלא אם כן סתם על המקוה אשר עשה עד שלא יגע אחד באלה המים **[ד]**. וגרסא ראשונה נראה לי עקר. ואין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה **[ה]**:

והאמה נכנסת לו. כגון מי גשמים **[ו]** שבאו מן המדרון ונכנסים לו: **הסוחט את כסותו**. והמים שהיו נבלעים בו חשיבי מים שאובים, וכשהוא סוחטן לתוך הבור הן באין ממקומות הרבה שמכאן ומכאן לבגד: **והמערה מן הצרצור**. כלי חרס שעושין על פיו שבכה כמין מכבר מעשה

רשת, והמערה מפנו מטיל המים ממקומות הרבה: רבי עקיבא מכשיר. קסבר דאין שלשה לגים מים שאובין פוסלין את המקוה אלא אם כן מטילן למקוה מפלי אחד וממקום אחד, מה שאין כן בכסות וצרצור: וחכמים פוסלים. דסברי שלשה כלים מצטרפין: לא אמרו מטילין אלא מטיל. כל זה קבל רבי עקיבא מרבותיו, דכלי המטיל שלשה לגין מים למקוה פוסל את המקוה: ולא כד אמרו אלא שנפלו. ולא שנא מפלי אחד או מפלים הרבה [ט]. ואין הלכה כרבי עקיבא:

פרק ג - משנה ד

מפלי אחד משנים וכו'. סיומא דמלתיהו דרבנן היא: תשעה קבין מים. בעל קרי חולה שאינו יכול לטבל, אם נתנו עליו תשעה קבין מים, טהור. ואשמעינן מתניתין דלא שנא מפלי אחד לא שנא משנים או שלשה כלים: וכן טהור שנפלו על ראשו ועל רבו שלשה לגין מים שאובין. דפוסל את התרומה, כדאמרינן פרק קמא דשבת [דף יג, הני שלשה לגין משנים או שלשה כלים מצטרפין, מארבעה אין מצטרפין: במה דברים אמורים. דמשנים ושלשה כלים מצטרפין: בזמן שלא נתפון לרבות. אמקוה קאי, שלא נתפון להוסיף עליו כדי להרבות בו מים [י]: אפלו קרטוב. שעור מעט, אחד מששים וארבעה בלג:

פרק ד

פרק ד - משנה א

המניח כלים תחת הצנור. מרזב שמי גשמים נכנסים בו ויורדים דרך פיו למקוה. והכא מירי בצנור של עץ שקבעו ולבסוף חקקו, דהואיל ולא היה תורת פלי עליו כשקבעו, אף על פי שחקקו אחרי כן לא חשיבי המים שבתוכו מים שאובים, הואיל ולא היה תורת פלי עליו בתלוש: ואחד כלים קטנים. דלא תימא דלא חשיבי: אפלו כלי גללים. דלא חשיבי כלים

לְעַנְנֵי טַמְאָה, חֲשִׁיבֵי כָּלִים לְפָסֵל אֶת הַמְּקוֹה, אֲפֹלוּ אִם שָׁבַרְם אוֹ כֶּפֶה אוֹתָם, דְּלֹא דָמִי לְמִנִּיחַ קִנְקֵנִים בְּרֹאשׁ הַגֵּג לְנִגְבֹן: **וּבֵית הַלֵּל מְטַהְרִין בְּשׂוֹכְחֵי.** בְּפֶרֶק קַמָּא דְשַׁבְּתַת בְּגִמְרָא, מוֹקְמֵי פְּלוּגְתֵיהוּ כְּשֶׁהֲנִיחוּ תַּחַת הַצְּנוּר בְּשַׁעַת קִשּׁוּר עֵבִים וְנִתְּפְּזָרוּ וְשִׁכְחוּ וְחִזְרוּ וְנִתְּקִשְׁרוּ, דְּבֵית שְׂמַאי סָבְרֵי מְשׁוּם פְּזוּר עֵבִים לֹא נִתְּבַטְּלָה מִחֲשַׁבְתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה, דְּגַלֵּי דְעֵתִיָּה שְׂרָצָה שְׂיַפְּלוּ לְתוֹכָן. וּבֵית הַלֵּל סָבְרֵי בְּטֵלָה מִחֲשַׁבְתּוֹ, דְּכִי נִתְּפְּזָרוּ, אֲסַח דְעֵתִיָּה, דְּקִסְבֵּר לֹא יֵרְדוּ גִשְׁמִים עוֹד. אֲבָל הֲנִיחוּ תַּחַת הַצְּנוּר בְּשַׁעַת קִשּׁוּר עֵבִים וְאַחֲרוּ הִגְשְׁמִים לָבֹא וַיֵּצֵא לְמַלְאכְתּוֹ וְשִׁכְחוּ, דְּבְרֵי הַכֹּל הוּאִיל וּמִתְּחִלָּה לְכָד נִתְּפוֹן לֹא בְּטֵלָה מִחֲשַׁבְתּוֹ בְּשִׁכְחָתּוֹ. וְאִם הֲנִיחוּ בְּשַׁעַת פְּזוּר עֵבִים, דְּבְרֵי הַכֹּל טְהוּרִים, שְׁלֹא נִתְּפוֹן מִתְּחִלָּה לְכָד: **בְּשׂוֹכְחֵי בְּחִצְרָא שְׂהוּא טְהוּר.** בְּחִצְרָא שְׁלֹא תַּחַת הַצְּנוּר, וְנִתְּמַלְאוּ מִן הַנוֹטְפִין וְנִפְּלוּ לְמְקוֹה. דְּדוֹקָא תַּחַת הַצְּנוּר הוּא דְּפִלְגֵי בֵּית שְׂמַאי, דְּגַלֵּי דְעֵתִיָּה דְרָצָה שְׂיַפְּלוּ לְתוֹכָן, וּמְשׁוּם פְּזוּר לֹא בְּטֵלָה מִחֲשַׁבְתּוֹ קַמִּיתָא. אֲבָל מִנִּיחַ בְּחִצְרָא, אֲפֹלוּ בְּשַׁעַת קִשּׁוּר, לֹא מוֹכַחָא מְעַקְרָא מִחֲשַׁבְתּוֹ קַמִּיתָא שְׁפִיר, הַלְּכָד בְּטֵלָה כְּשֶׁנִּתְּפְּזָרוּ: **עֲדִין מִחֲלָקַת בְּמִקּוֹמָה עוֹמְדָת.** שְׁלֹא עֲמָדוֹ לְמִנְיָן עַל כָּד וְלֹא רְבוּ תַלְמִידֵי בֵּית שְׂמַאי:

פרק ד - משנה ב

הַמִּנִּיחַ טְבֵּלָא תַּחַת הַצְּנוּר. לְהַמְשִׁיךְ הַמַּיִם לְמְקוֹה: **אִם יֵשׁ לָהּ לְבַזְזָא.** שְׁפָה סָבִיב מֵאַרְבַּע **[א]** רוּחוֹתֶיהָ, כְּדִי שְׂיִהְיֶה לָּהּ בֵּית קַבּוּל: **פּוֹסְלַת אֶת הַמְּקוֹה.** דְּהוּוּ לְהוּ מַיִם שְׂאוּבִים. וּמְשׁוּם צְנוּר לֹא הִיָּה מְפָסִיל מְקוֹה, דְּאִירֵי בְּצְנוּר שְׂקִבְעוּ וּלְבִסוּף חֲקוּ קוֹ כְּדִפְרִישִׁית: **זְקָפָה לְדוּחַ.** כְּדִי שְׂתוּדַח מְטַנְפַת שְׁבָה: **אִינָה פּוֹסְלַת אֶת הַמְּקוֹה.** דְּלֹא קִימָא כְּדָרְדָר קַבְּלָתָהּ:

פרק ד - משנה ג

הַחוּטֵט בְּצְנוּר. דְּרָדָר צְנוּר לְהִיּוֹת פְּתוּחַ מְשַׁנֵּי צְדָדִים, וְאִין פּוֹסֵל אֶת הַמְּקוֹה אֲלֵא אִם כּוֹן חֲקַק בּוֹ חֲקַק מְעַט כְּדִי לְקַבֵּל צְרוּרוֹת הַמְּעַכְבִּים הַלּוּדִים הַמַּיִם, וּכְשֶׁחֲקַקוּ וּלְבִסוּף קִבְּעוּ אִירֵי, הוּאִיל וְהִיָּה עָלָיו תּוֹרַת כְּלֵי כְּשֶׁהִיָּה תְלוּשׁ, הִרֵי הַמַּיִם הַעוֹבְרִים בּוֹ שְׂאוּבִים הֵן וּפּוֹסְלִים אֶת הַמְּקוֹה: **וּבְשֵׁל חֲרָס.** לֹא חֲשִׁיב כְּלֵי אֲלֵא אִם כּוֹן יֵשׁ לוֹ בֵּית קַבּוּל שֶׁל רְבִיעֵית: **לֹא אֲמָרוּ רְבִיעֵית אֲלֵא בְּשַׁבְּרֵי הַחֲרָס.** דּוֹקָא בְּכֵלֵי חֲרָס לְאַחַר שֶׁנִּשְׁבֵּר בְּעֵינָן שְׂיִהָא הַשְּׁבֵר מִחֲזִיק רְבִיעֵית. אֲבָל מִתְּחִלָּתוֹ אֲפֹלוּ כָּל שְׂהוּא חֲשׁוּב כְּלֵי. וְאִין

הִלְכָה כְּרַבֵּי יוֹסִי: מִתְחַלְחָלִים. מִתְגַּלְגָּלִים בְּתוֹךְ בַּיִת קְבוּל, שְׂאִינָם מְהַדְּקִים בּוֹ אֶף עַל פִּי שְׁנֵת־מֵלֶא מֵהֶם אֲלֵא מִתְנַעֲנְעִים אֵילָךְ וְאֵילָךְ. לְשׁוֹן וְתִתְחַלְחַל הַמִּלְכָּה (אֶסְתֵּר ד): פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקוֹה. דְּלֵא נִתְבַּטֵּל קְבוּלוֹ: יֵרֵד לְתוֹכוֹ. לְתוֹךְ בַּיִת קְבוּלוֹ: עֶפֶר וְנִכְבֵּשׁ. שֶׁהֶעֱפָר נִקְבַּע וְנִעֲשָׂה מְהַדֵּק יִפָּה וְהַמִּים עוֹבְרִים עָלָיו. תִּרְגוּם בְּמִסְכָּה נֶעְלָה (בְּמִדְבָּר כ): בְּאַרְחַ כְּבִישָׂא נִסְק: כְּשֵׁר. דְּאִין כָּאן בַּיִת קְבוּל: סֵלוֹן וְצִנּוֹר וּמְרִזָּב. אֶחָד הוּא: שְׂהוּא צֵר מִכָּאן וּמִכָּאן. מְשַׁנֵּי פִיּוּתָיו, מִמְּקוֹם שֶׁהַמִּים נִכְנָסִים בּוֹ וּמִמְּקוֹם שֶׁיּוֹרְדִים מִמְּנוֹ לַמְּקוֹה: וְרַחֵב בְּאִמְצַע. אֲפֵלוּ הָכִי לֹא חָשִׁיב לְקַבְּלָהּ כָּל זְמַן שְׂלֵא חֲקַק בּוֹ לְקַבֵּל

פרק ד - משנה ד

מִים שְׂאוּבִים. שֶׁהֵן פְּסוּלִים לַמְּקוֹה: וּמִי גִשְׁמִים. הַכְּשָׁרִים: שְׁנֵת־עֲרֹבוּ בְּחֶצֶר אוֹ בְּעֵקֶה. גִּמְא שְׁהַמִּים מִתְקַבְּצִים בָּהֶן, אוֹ עַל מַעְלוֹת הַמַּעְרָה, וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ וְיָרְדוּ לַמְּקוֹה: אִם רַב מִן הַכְּשֵׁר. כְּגוֹן שֶׁעֲשָׂרִים וְאַחַד [ה] סָאָה מֵהֶן מִי גִשְׁמִים וְתִשְׁעָה עֶשֶׂר מִים שְׂאוּבִין, כְּשֵׁר: הֵיוּ מְקַלְחִין בְּתוֹךְ הַמִּים. שְׂלֵא יָרְדוּ לַמְּקוֹה עַל יְדֵי הַמְּשָׁכָה דְרָךְ הַחֶצֶר וְהֵעֵקֶה וּמַעְלוֹת הַמַּעְרָה, אֲלֵא מִן הַכְּלִים עֲצֻמֹן הֵיוּ מְקַלְחִין לְתוֹךְ הַמְּקוֹה: וְאִם לֹא פְּסוּל. דְּשִׁלְשָׁה לְגִין מִים שְׂאוּבִים פּוֹסְלִים כְּשֶׁנִּפְלוּ לַמְּקוֹה שְׂלֵא כְּדָרְךְ הַמְּשָׁכָה. אֲבָל דְרָךְ הַמְּשָׁכָה אִין פּוֹסְלִין עַד שֶׁיְהִיוּ הָרַב מִים שְׂאוּבִים, אֲפֵלוּ הַמִּים שְׂאוּבִין בְּפָנֵי עֲצֻמֹן שְׂלֵא נִתְעַרְבוּ בְּכְשָׁרִים, אִין פּוֹסְלִין דְרָךְ הַמְּשָׁכָה אֲלֵא בְּרַב [ו]. כְּגוֹן מְקוֹה שֵׁישׁ בּוֹ עֲשָׂרִים וְאַחַת סָאָה מִי גִשְׁמִים, מִמֵּלֶא בְּכֶתֶף וּמִמְשִׁיף לְתוֹכוֹ תִשְׁעָה עֶשֶׂר סָאָה מִים שְׂאוּבִים וְכֶשֶׁר, הוּאִיל וְהָרַב מִים כְּשָׁרִים. וְכוּן הִלְכָה:

פרק ה - משנה ה

הַשְּׂקֵת. אָבֹן חֲלוּלָה שְׂעַל שְׂפַת הַמַּעְוֵן, וְהַמִּים נִכְנָסִין לָהּ דְרָךְ חוֹר שְׂבִדְפְּנָה, וּמִשְׁקִין בָּהּ הַבְּהֵמוֹת: אִין מִמְּלֵאִים מִמְּנָה. מִים לְמִי חֲטָאת: וְאִין מְקַדְּשִׁין בָּהּ. אִין נוֹתְנִים אֶפְרָה עַל הַמִּים שְׂבִתוּכָה, דְּאִינָה חֲשׁוּבָה כְּלִי. וְהִכָּא מִיָּרִי בְּסִלַּע מְחַבֵּר שְׂחַקְקוֹ, וְאֲפֵלוּ תְלוּשׁ שְׂחַבְרָו וּלְבִסוּף חֲקָקוֹ, הוּאִיל וְלֹא הָיָה עָלָיו שֵׁם כְּלִי בְּתְלוּשׁ אִינּוּ חֲשׁוּב כְּלִי: וְאִינָה צְרִיכָה צְמִיד פְּתִיל. אִם הִיא בְּאֵהֶל הַמֵּת, מַצְלֵת עַל מַה שְׂבִתוּכָה בְּכֶסוּי לְבַד בְּלֹא צְמִיד פְּתִיל, לְפִי שְׂאִינָה חֲשׁוּבָה כְּלִי אֲלֵא כְבוֹר וְדוּת שְׂמַצִּילִים עַל מַה שְׂבִתוּכָם

בְּכֶסוּי לֵבָד: וְאֵינָהּ פּוֹסֶלֶת אֶת הַמְּקוֹה. אִם נָפְלוּ מִי גִשְׁמִים מִתּוֹכָהּ לַמְּקוֹה אֵין נִחְשָׁבִים מִיָּם שְׂאוּבִים לַפֶּסֶל אֶת הַמְּקוֹה: וְכַמָּה יֵהָא בְּנִקְבּוּ. לְבִטְלָהּ מִתּוֹרַת כָּלִי שְׁלֵא תִפְסֵל אֶת הַמְּקוֹה מִטַּעַם שְׂאִיבָה {ז}: כְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנּוֹד. וְשַׁעוּרוֹ שְׂיִהְיוּ שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יָד הַסְּמוּכוֹת לַגּוֹדֵל חוֹזְרוֹת בְּרַחֲבֹן בְּרוּחַ בְּתוֹךְ הַנִּקְבּוּ: שְׂקֵת יֵהוּא. כֶּךָ הֵיִתָּה נִקְרֵאת: וְכֹל טְהוֹרוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם נִטְבָּלִים עַל גְּבֵה. שְׁמִטְבִּילִים בְּתוֹכָהּ וְעוֹשִׂים טְהוֹרוֹת. וְלֹא הִיא בְּשִׁקֵּת אַרְבָּעִים סָאָה, אֶלָּא מְקוֹה שֶׁלֵּם הִיא בְּצִדָּהּ, וּמִי הַשְׂקֵת מִתְעַרְבִים בּוֹ דֶרֶךְ נִקְבּוּ כְּשִׁפּוּפֶרֶת: עַד שְׂיִפְחַת רַבָּה. אֶפְלוּ יֵשׁ בְּנִקְבּוּ כְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנּוֹד, לְעוֹלָם תּוֹרַת כָּלִי עָלֶיהָ עַד שְׂתִשְׁבֵּר רַבָּה:

פרק ה

פרק ה - משנה א

מֵעֵין שְׂהַעֲבִירוֹ עַל גְּבֵי הַשְׂקֵת. שֶׁהוּא כָּלִי, וְלֹא שְׂקֵת שֶׁבִּפְסָלָהּ: פְּסוּל. לְהַטְבִּיל בְּמִיָּם שֶׁבְּתוֹךְ הַשְׂקֵת וּבְמִיָּם שְׂיִוְצָאִים וְעוֹבְרִים מִן הַשְׂקֵת לַחוּץ, הוֹאִיל וּמִי הַמַּעֲיָן כָּלֵם שׁוֹפְכִים לְתוֹךְ הַשְׂקֵת. אֲבָל אִם מִי הַמַּעֲיָן עוֹבְרִים עַל שְׂפַת הַשְׂקֵת כָּל שֶׁהוּא, אִף עַל פִּי שְׂמִקְצָתָם עוֹבְרִים בְּתוֹךְ הַשְׂקֵת, כְּשֶׁר לְהַטְבִּיל בְּמִיָּם שֶׁעַל שְׂפַת הַשְׂקֵת {ב} אוֹ חוּצָה לָהּ, דְּמַעֲיָן מְטַהֵר בְּכָל שֶׁהוּא: וְהַפְּסִיקוּ. שְׂאִין מִי הַבְּרָכָה מִחֻבְרִין לַמַּעֲיָן: הֵרִי הוּא כְּמִקְוֵה. וְאֵין מְטַהֵר בְּכָל שֶׁהוּא, עַד שְׂיִהְיֶה שֶׁם אַרְבָּעִים סָאָה {ד}: חֲזוֹר וְהַמְּשִׁיכוֹ. שְׂחֻבֵּר מִי הַמַּעֲיָן לַבְּרָכָה: פְּסוּל לְזָבִים. דְּכִבֵּר פְּסִק חִיּוּתָן. וְזָבִים וּמְצַרְעִים וּמִי חִטָּאת כְּתִיב בְּהוּ בְּמִיָּם חִיִּים:

פרק ה - משנה ב

הַעֲבִירוֹ עַל גְּבֵי כָלִים. שֶׁהַעֲבִיר הַמַּעֲיָן עַל דְּפְנֵי הַכָּלִי מִבְּחוּץ {ז}: הֵרִי הוּא כְּמוֹ שֶׁהִיא. לְטַהֵר בְּזוֹחָלִים וּבְכָל שֶׁהוּא: הֵרִי הוּא כְּמִקְוֵה. דְּבַעֲי אַרְבָּעִים סָאָה וּבְאֶשְׁבֵּרֹן: וּבְלֵבָד שְׁלֵא יִטְבִּיל עַל גְּבֵי הַסְּפָסֵל. גְּזָרָה שְׂמָא יִטְבִּיל

פרק ה - משנה ג

שֶׁהוּא מְשׁוּדָּה כְּנֹדֶל. שְׁמִימֵי זֹחֲלִים בְּמִקְוֹת הַרְבֵּה, כְּשֶׁרָץ זֶה שְׁמַרְבֵּה רְגָלִים, וְקוֹרִין לוֹ בְּלַע"ז צִנְטוֹפִיד"י: **רְבֵה עָלָיו**. מִיָּם שְׂאוּבִים, עַד שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְנִתְגַּדְּלוּ הַמִּקְוֹת שְׁמִימֵי זֹחֲלִים שָׁם: **הָרִי הוּא כְּמוֹ שֶׁהִיא**. הַמִּקְוֹת הִלְלוּ מְטַהְרִים בְּזֹחֲלִים וּבְכָל שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּתַחֲלָה: **הִיא הַמַּעְיָן עוֹמֵד**. וְלֹא הָיוּ מִימֵי נְזֻחֲלִים, וְרַבֵּה עָלָיו מִיָּם שְׂאוּבִים וְנִתְגַּדְּלוּ הַמַּעְיָן עַד שְׁמִימֵי נְזֻחֲלִים אֵילֶךְ וְאֵילֶךְ מִחֲמַת הַמַּיִם שְׂאוּבִין: **שִׁוּהוּ וְכוּ' לְמַעְיָן**. הַמִּקְוֹת הִלְלוּ שֶׁהַמַּיִם נְזֻחֲלִים בָּהֶם, שְׁוִין לְמַעְיָן שְׁמַטְהָרִים בְּכָל שֶׁהוּא, וְשׁוֹיִם לְמִקְוֵה שְׁאִין מְטַהְרִים בְּזֹחֲלִין אֶלֶּא בְּאֶשְׁבֶּרֶן. פְּרוּשׁ אַחֵר, רַבֵּה עָלָיו וְהַמְשִׁיכוֹ, הִרְחִיב הַבְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ מוֹשְׁכוֹת מִיָּם מִן הַמַּעְיָן הַהוּא וְהַגְדִּילָן [ט], הָרִי הוּא כְּמוֹת שֶׁהִיא, דְּבַמְקוֹם שֶׁהָיוּ מִימֵי זֹחֲלִים קִדְּם שְׂרַבֵּה עֲלִיהֶן וְהִרְחִיבוּ, שָׁם מְטַהֵר בְּזֹחֲלִין, וּמִן הַצְּדָדִים אֵין מְטַהֵר אֶלֶּא בְּאֶשְׁבֶּרֶן. אֲבָל אִם לֹא הָיוּ מִימֵי זֹחֲלִים אֶלֶּא עוֹמְדִים, וְרַבֵּה עָלָיו, שֶׁהִרְחִיב מְקוֹם עֲמִידָתוֹ, וְהַמְשִׁיכֶם, שֶׁעָשָׂה מְקוֹם עֲמִידָתוֹ זֹחֲלִין, שִׁוּהוּ לְמִקְוֵה לְטַהֵר בְּאֶשְׁבֶּרֶן, וְאֵין מְטַהֵר בְּזֹחֲלִין, מֵאַחַר דְּעַקֵּר מְקוֹם הַמַּעְיָן אֵין זֹחֲלִין:

פרק ה - משנה ד

הַיָּם הַגָּדוֹל כְּמִקְוֵה. לֹא קָרָא הַפְּתוּב מְקוֹה אֶלֶּא לַיָּם הַגָּדוֹל, דְּבִיהַ מְשִׁתְּעִי קָרָא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁשָּׁם נִקְוּ כָּל מִימֵי בְּרֵאשִׁית: **לֹא נֹאמַר יָמִים**. בְּלִשׁוֹן רַבִּים, אֶלֶּא מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲרַבִין בּוֹ מִינֵי יָמִים הַרְבֵּה, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֵלָיו: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כָּל הַיָּמִים**. וְיָם הַגָּדוֹל נִמְי תוֹרַת מַעְיָן עֲלֵיהֶם לְעִנְיָן שֶׁהֵם מְטַהְרִין בְּזֹחֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים וְזֹחֲלִין עֲלֵיהֶם. אֲבָל פְּסוּלִין הֵן לְתוֹרַת מִיָּם חַיִּים, שֶׁהַפְּתוּב קָרָאן מְקוֹה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

הזוחליון. כגון נהרות שהן זוחליון, הרי הן כמעין ומטהרין בזוחליון ובכל שהן: והנוטפים. כגון מי גשמים: כמקוה. לטהר בארבעים סאה ובאשברן: שהם פשרים. כזוחליון. הואיל ונוטפין מעטים. ואפלו במקום שאין כדי טבילה בזוחליון אלא אם כן נוטפין משלימים להם [י]: ונוטפין שעשאן זוחליון. כגון מקוה שפרץ על שפתו ומימיו יוצאין וזוחליון [יא]: סומך אפלו מקל. או קנה, או זב או זבה סומכין ביז או ברגל, וסותמין מקום יציאת המים עד שיעמדו המים במקום אחד ונעשים אשברן, ויורד הטמא וטובל: כל דבר שהוא מקבל טמאה. לא מבעיא זב וזבה שהן טמאין, שאינן יכולים לסתם מקום יציאת המים בידיהם או ברגליהם כדי להעמיד המים ולעשותן אשברן, אלא אפלו טהור גמור, הואיל והוא מקבל טמאה: אין מזחיליון בו. כלומר אין מעמידין בו מקום הזחילה כדי שיעשה אשברן ויוכל לטבל בו. וטעמא דרבי יוסי, דאמר קרא מקוה מים יהיה טהור, הויתן ותהא על ידי טהרה. והלכה כרבי יוסי:

גל שנתלש. מן הים [יב] שהולך וסוער: ונפל על האדם ועל הכלים טהורים. לחליו בלבד, דחליו לא בעו כונה. אבל למעשר שני ולתרומה, לא טהר הטובל עד שיכון: טובליון. איש ואשה: ומטביליון. כלים או ידים במקום שצריך טבילת ידים, כגון לקדש דלא סגי בנטילה: חריצין. רחבים ומרבעים כמערה, אלא שאינן מקרין: נעיצין. קצרים מלמטה ורחבים מלמעלה: פרסת חמור. והוא הדין פרסת כל בהמה: המערבת בבקעה. גמא שנעשית בקרקע על ידי פרסת רגל של בהמה ונתקבצו בה מים, והיא מערבת למקוה של ארבעים סאה [יד] על ידי נקב כשפופרת הנוז, מטביליון בה: חרדלית. כמו הר דלית. זרם מים הבאים מדליו של הר, פרוש מגבה ההר. ואפלו אין מתחלתו ועד סופו אלא ארבעים סאה, מטביליון בהן לבית שמאי: ובית הלל אומרים אין מטביליון. עד שיהיו ארבעים סאה במקום אחד, שאין חרדלית מטהרת אלא באשברן: שגודר כלים וטובל בהם. עושה מחצה בכלים כדי שיעכבו הלוח המים ולא יהיו זוחליון, וטובל באותן המים שבתוך מחצת הכלים שהן כמי מקוה: וכלים שגודר בהן לא הטבלו. לפי שלא הטבל כל הכלי במים שבתוך המחצה, כי אם הצד שכלפי החרדלית ולא צד שכלפי חוץ. ואי קשיא, והא אמר רבי יוסי לעיל כל דבר שהוא מקבל טמאה אין מזחיליון בו, והיכי פליג אבית הלל שמוזרים שגודר כלים וטובל בהן. יש לומר, דהאי ומוזרים אסיפא קאי, דאמר וכלים שגודר בהן לא הטבלו, והכי קאמר, מוזרים בית שמאי לבית הלל שגודר כלים וטבל בהן, כלים שגודר בהן לא הטבלו. אבל בית

הלל לעולם סברי שאין גודר כלים וטובל בהן, כרבי יוסי דאמר כל דבר שהוא מקבל טמאה אין מזחילין בו. והכי משמע בתוספתא:

ו

פרק

א

משנה

-

ו

פרק

כל המערב. חורי המערה. חורין שפתוך המקוה. ומשום שרב טבילות שלהן במערות, קרי למקוה מערה: **כמה שהן.** אף על פי שאין נקובין כשפופרת הנוד: **עקת המערה.** גמא שבשולי המקוה, אין מימיה נחשבין עם מימי המקוה שלמעלה מהן להיות כשרים לטבל בהן, אלא אם כן יש ביניהן כשפופרת הנוד לחברן: אמר רבי יהודה אימתי, לא בא רבי יהודה לחלק אלא לפרש: בזמן שהיא מעמדת את עצמה. כשבא לטבל בעקה, העקה היא מעמדת את עצמה, ואין הגג המפסיק בינה ובין המערה נופל מאליה: **אבל אם אינה מעמדת את עצמה.** ובשעה שבא לטבל, נופל גג העקה, שהוא תחתית המקוה, ומתערבים מימי המערה במי העקה: **מטבילין בה כמה שהיא.** אפלו אין בנקב כשפופרת הנוד:

ב

משנה

-

ו

פרק

והטבילין הרי אלו טהורים. ואפלו אין פי הדלי רחב כשפופרת הנוד. וכגון שהדלי עצמו טמא וצריך טבילה, דמגו דסלקא ליה טבילה לדלי, סלקא ליה נמי למה שבתוכו: **ואם לא טבל.** גרסינן. כלומר ואם הדלי טהור ואינו מטבילו, שאינו צריך טבילה: **עד שיהו מערבין כשפופרת הנוד.** אין הכלים שבתוכו טהורים עד שיהיה בפי הדלי כשפופרת הנוד:

בָּזָה עֲשָׂרִים וּבָזָה עֲשָׂרִים. מִיָּם כְּשָׂרִים, וּבִשְׁלִישֵׁי עֲשָׂרִים סָאָה מִיָּם שְׂאוּבִין: וְטָבְלוּ וְנִתְעַרְבוּ. עַל יְדֵי טָבִילְתָּן צָפוּ הַמַּיִם וְהִשְׁיִקוּ וְנִתְחַבְּרוּ שְׁלֹשְׁתָּן זֶה בָּזָה: הַמְקוֹאוֹת טְהוֹרִים. אִפְלוּ הַשְּׂאוּבִים. שֶׁהָרִי שְׁנֵי הַכְּשָׂרִים מִתְעַרְבִים יַחַד [ג] וַיֵּשׁ כָּאֵן שְׁעוֹר מִקּוֹה אַרְבָּעִים סָאָה מִיָּם כְּשָׂרִים, וְכִשְׁמֵתְחַבֵּר לָהֶן הַשְּׂאוּבִים שֶׁהַמַּיִם צָפִין עַל גְּבִיהֶן מִחֲמַת הַטּוֹבָלִים, הַכְּשָׂרוֹ מִיָּמִיו לְטָבִילָה: הִיא הַשְּׂאוּבִים בְּאִמְצָע. מִחֲמַת שֶׁהַשְּׂאוּבִים מִפְּסִיק בֵּין שְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים הַכְּשָׂרִים, אֵין הַכְּשָׂרִים מִתְעַרְבִין זֶה עִם זֶה: הַמְקוֹאוֹת כְּמוֹת שְׂהִיוּ. שֶׁהַכְּשָׂרִים כְּשָׂרִים לְהַקּוֹוֹת עֲלֵיהֶן לְהַשְׁלִים אַרְבָּעִים סָאָה כְּשָׂרִים, וְהַשְּׂאוּבִים אֵין כְּשָׂרִים לְהַקּוֹוֹת עֲלֵיוֹ. וְאִם עַל פִּי שְׁמִימֵי הַשְּׂאוּבִים מִתְעַרְבִים עִם כָּל אֶחָד, לֹא מִפְּסִילֵי לְהַקּוֹוֹת עֲלֵיהֶן, דְּדַרְדְּרָה מִשְׁכָּה נִתְעַרְבוּ וְלֹא נִפְלוּ מִן הַכְּלִי לְכְּשָׂרִין, וַיִּמָּה שְׁיִרְדּוּ מִמֶּנּוּ לְכָל אֶחָד [ד], נִתְבַּטַּל בְּרַב [ה] קָדָם שְׁיִרְדּוּ לְמִקּוֹה [ו]:

שְׂהִיוּ בָּהֶן שְׁלֹשָׁה לְגִין מַיִם. בְּלוּעִין וּדְבוּקִין בָּהֶן [ז], אֲבָל אֵינָן נִרְאוּ בְּעִין, הַלְכָּד לֹא גָזְרוּ רַבָּנָן, דְּאֵין זֶה מִקְרִי נִפְלוּ:

הַשְּׂדָה וְהַתְּבָה. כָּלִים גְּדוּלִים שֶׁל עֵץ וּמִנְחִים בְּתוֹךְ מִקּוֹה כְּשֶׁר: אֵלֶּא אִם כֵּן הָיוּ נְקוּבִים כְּשִׁפּוּפְרַת הַנּוֹד. דּוּמִיָּא דְעֵקָה דְאִמְרִין לְעִיל שְׁצָרִיד שְׁתַּהֲא נְקוּבָה כְּשִׁפּוּפְרַת הַנּוֹד: בְּכָלִי גְדוּל. כְּגוֹן בַּר תַּשְׁעָה טַפָּחִים אוֹ יוֹתֵר, דְּמַעוּטוֹ הוּא אַרְבָּעָה טַפָּחִים, סָגִי בְּנִקְיַת אַרְבָּעָה טַפָּחִים [ח]. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: שֶׁק אוֹ קָפָה. סֵל עֲשׂוּי מִנְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפִין: מִטְבִּילִין בָּהֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא. אִם הוּא בֵּינֵם. וְלֹא בְּעוּ נְקִיבָה כְּשִׁפּוּפְרַת הַנּוֹד, שְׁכָלֶם מְלֵאִים נְקִבִים וּבְטָלִים מִיָּם שֶׁבְּתוֹךְ לְגַבִּי מִי מִקּוֹה: אֵינָן פּוֹסְלִין אֶת הַמְקוֹה. מִשׁוּם מַיִם שְׂאוּבִין: וּמַעְלִין אוֹתָן כְּדָרְכָן. כְּגוֹן בְּמִקּוֹה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה מְצַמְצָמוֹת דְאִמְרִין לְקָמוּ דְכֵר וְכִסֵּת שֶׁל עוֹר כִּיּוֹן שֶׁהַגְּבִיָּה שֶׁתּוֹתִיהֶם מִן הַמַּיִם, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹךְ שְׂאוּבִין, כִּי צָד יַעֲשֶׂה, מִטְבִּילִין וּמַעְלָה אוֹתָן דְרָדְרָד שׁוּלִיָּהוּ, וּבִשְׁק וְקָפָה לֹא חִישִׁינָן, דְּלֹא חִשִּׁיבֵי מִיָּם

פרק ו - משנה ז

ערוֹב מְקוֹאוֹת. מְקוֹה חֶסֶר שֶׁבְּצַד מְקוֹה שְׁלֵם, אִי נִמְי בְּזֶה עֲשָׂרִים סָאָה וּבְזֶה עֲשָׂרִים סָאָה וּמִתְעַרְבִין הַמֵּיִם דֶּרֶךְ חֲרִיץ אוֹ נֶקֶב, שְׁעוּרוֹ לְצַרְפֵּן וּלְהַכְשִׁירָן כָּאֵלוֹ יֵשׁ בְּכָל אֶחָד אַרְבָּעִים סָאָה: **כְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנוֹד כְּעֵבִיָּה וּכְחֻלְלָה.** שֶׁל קִנְיָה שֶׁנִּזְתַּנֵּן בְּפִי הַנוֹד, וְהֵינּוּ כִשְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת חוּזְרוֹת לְמְקוֹמָן. מִתְהַפְּכוֹת בְּרוּחַ בְּחֻלְלֵי הַנֶּקֶב. וּשְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת שֶׁאֲמָרוּ הֵן שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת הַסְּמוּכוֹת לַגּוֹדֵל, הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁבְּפֶסֶס הַיָּד, דֵּהֵינּוּ אֶצְבָּע וְאַמָּה: **מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִן הַתּוֹרָה.** חֵיּוֹב הַטְּבִילָה בְּמְקוֹה מֵיִם הֵיּוֹ מִן הַתּוֹרָה: **וְכֵן כְּזֵית מִן הַמֵּת.** סָפֵק יֵשׁ בְּהֵן כְּשֶׁעוֹר סָפֵק אֵין בְּהֵן כְּשֶׁעוֹר, סָפֵקוֹ טִמְאָה וְדוֹקָא בְּרִשׁוֹת הַיָּחִיד. אֲבָל בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, סָפֵקוֹ טָהוֹר. וְאִף עַל גַּב דְּאֶפְלוֹ בְּדַרְבְּנֵן סָפֵק טִמְאָה בְּרִשׁוֹת הַיָּחִיד סָפֵקוֹ טִמְאָה, מִכָּל מְקוֹם הַכָּא אֵלוֹ הוּוּ שְׁעוּרֵי דְרַבְּנָן, הֵינּוּ מִטְּהָרִין אוֹתוֹ: **כָּל שֵׁיעַמֹּד.** בֵּין עֶפֶר בֵּין צְרוּרוֹת בֵּין יְבַחוּשִׁים אֲדָמִים הַגְּדֵלִין בְּמֵיִם, אִם עוֹמְדִין עַל פִּי הַנֶּקֶב מִמַּעֲטִין בְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנוֹד וְאֵין הַמְקוֹאוֹת מִתְעַרְבִין: **כָּל שֶׁהוּא מְבָרִית הַמֵּיִם.** כְּגוֹן יְבַחוּשִׁים אֲדָמִים. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

פרק ו - משנה ח

הַעֲלִיּוֹן מִן הַתַּחְתּוֹן. כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַעֲלִיּוֹן מֵיִם שְׂאוּבִים וְתַחְתּוֹן מֵיִם כְּשָׂרִים **[טו]:** **וְהַרְחוֹק מִן הַקְּרוֹב.** וְלֹא חִישְׁיָנָן שְׁמָא בָּא אָדָם וְהִפְסִיק הַשְּׁקֵתוֹ וְלֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה: **מִבֵּיא סֵלוֹן שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל אֶבֶר.** וְהוּא הַדִּין שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל עֶצֶם אוֹ שֶׁל זְכוּכִית: **אֶבֶר.** עוֹפֶרֶת: **וּמִנִּיחַ יָדוֹ תַּחְתּוֹנוֹ.** שֶׁל הַסֵּלוֹן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְאוּ מֵיִם לַחוּץ כְּשֶׁהוּא מִתְמַלֵּא עַד שֶׁעָה שֵׁישִׁיק וְיִתְחַבְּרוּ עִם הַמְקוֹה הָאֲחֵר: **אֶפְלוֹ כְּשֶׁעָרָה.** דֵּהֲקֵלוֹ בְּשְׂאוּבָה שֶׁהִיא דְרַבְּנָן **[טז].** אֲבָל אִם הָיָה הַעֲלִיּוֹן חֶסֶר מִכְּשֶׁעוֹר וּבָא לְהַכְשִׁירוֹ עַל יְדֵי הַשְּׁקָה לְהַשְׁלִימוֹ לְכִשְׁעוֹר, אֵין דֵּי בְּהַשְּׁקָה כְּשֶׁעָרָה, דְּאֶפְלוֹ רַבִּי יְהוּדָה דְּמַקְל טְפִי בְּפֶרֶק ב' דְּגִטִּין נְדָף **[טז],** בְּעֵי טוֹפֵחַ עַל מְנַת לְהַטְפִּיחַ: **מִמְלֵא בְּכַתָּף.** דְּמֵאֲחֵר שֵׁישׁ בְּמְקוֹה אַרְבָּעִים סָאָה מֵיִם כְּשָׂרִים, אֶפְלוֹ כָּל מֵיִם שְׂאוּבִין שֶׁבְּעוֹלָם אֵין פּוֹסְלִין אוֹתוֹ **[יח]:**

פרק ו - משנה ט

לשתי. מלמעלה למטה: לערב. מימין לשמאל: חלוף הדברים. מלמעלה למטה, אין מצטרף. מימין לשמאל, מצטרף. ואין הלכה כרבי יהודה: נפרצו זה בתוך זה. הינו מלמעלה בראש הפתל. דדוקא כשנסדק הפתל או נקב ולמעלה בראשו שלם, הוא דבעינן כשפופרת הנוד, אבל כשנפרץ הפתל בראשו והמים מתחברים שם, סגי ברום כקלפת השום וברחב כשפופרת הנוד:

פרק ו - משנה י

האביק שבמרחץ. כלי של מתכת משקע באמבטי ויש בו נקב, דכשנמאסין מי האמבטי מחמת הטבילות פותחים הנקב שבאביק ויוצאים המים שבאמבטי וממשיכין לו מים אחרים נקיים וסותמים הנקב שלא יצאו המים, והמים הנמשכים לאמבטי הן כשרים לטבילה, דלאחר שרחצו בחמין שבמרחץ נכנסים לאמבטי וטובלים שם: בזמן שהוא באמצע פוסל. לפי שכל המים גרורים על גביו, ומים הגרורים על גבי כלים הרי אלו פסולים: מן הצד אינו פוסל. דאין המים גרורים על גביו, ואין כאן שאוב אלא מה שבתוכו, ושאר המים הוו להו מקוה כשר סמוך לשאוב, ומים שאובין בצד מים כשרים לא פסלי ואף על פי שנוגעים זה בזה: אם מקבלת האמבטי רביעית. מים כשרים קדם שיגיעו לאביק, כאלו מקבלת ארבעים סאה דמי, משום דרביעית שעור מקוה היא מדאורייתא להטביל בה מחטין וצנוריות [כא]: אם מקבל האביק. כלומר בין דאביק הוא העשוי לקבלה כל שהוא, פסול בכל ענין שיהיה, בין באמצע, בין מן הצד, בין מקבלת האמבטי רביעית קדם שבא לאביק, בין אינה מקבלת:

פרק ו - משנה יא

המטהרת שבמרחץ. שקתות המים העשויות במרחץ שנמשכים להם מים

צוֹנְנִים לְהַשְׁתַּטֵּף בָּהֶן כְּדֵי לְטַהֵר עֲצָמוֹן לְאַחַר שְׂרָחֲצוֹ בְּחַמּוּן, וּפְעָמִים שֶׁהֵן שְׂתֵי שְׁקִתוֹת זֶה בְּצַד זֶה אֵלָּא שֶׁהָאֲחַת עֲלִיוֹנָה מְחַבְּרָתָהּ, וַיֵּשׁ נֶקֶב בְּכַתְּל שְׂבִין שְׂתֵיהֶן שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִים מִזֹּו לָזוֹ: **אִם יֵשׁ כְּנֹגֵד הַנֶּקֶב שְׁלֹשָׁה לְגִין.** שֶׁהַנֶּקֶב רָחֵב וְאָרְזֵךְ כְּשַׁעוֹר שֶׁיִּכְנָסוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה לְגִין, נִפְסָלָה הָעֲלִיוֹנָה מִחֲמַת הַמַּיִם שְׂאוּבִין שֶׁבְּתַחְתּוֹנָה, דְּחָשִׁיב כְּאִלוֹ הַמַּיִם שֶׁכְּנֹגֵד חֲלַל הַנֶּקֶב שְׂאוּבִין הֵן בְּאֲמֻצֵּעַ הָעֲלִיוֹנָה, לֹא מִן הַצַּד, וְשְׁלֹשָׁה לְגִין מִיַּם שְׂאוּבִין פּוֹסְלִים כְּשֶׁהֵן בְּאֲמֻצֵּעַ אֶף עַל פִּי שְׂאִין פּוֹסְלִין מִן הַצַּד. וְרַבּוֹתָא נִקְטַ שֶׁהַתַּחְתּוֹנָה מִיַּם שְׂאוּבִין וְהָעֲלִיוֹנָה מִיַּם כְּשָׂרִים, שֶׁדָּרְזֵךְ הַמַּיִם לָרֹדֶת וְאִין דָּרְכָן לַעֲלוֹת, וְאֶף עַל פִּי כֵן נִפְסָל הָעֲלִיוֹן. וְכָל שְׂכָן שֶׁיִּפְסָל כְּשִׁיחִיָּה הַכֶּשֶׁר לְצַד תַּחְתּוֹן: **כְּמָה יִהְיֶה בְּנֶקֶב.** הַשְּׂתָא אֲתָא לְאֲשֻׁמוּעֵינָן כְּמָה שַׁעוֹרוֹ שֶׁל נֶקֶב שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה לְגִין בְּבֵת אַחַת: **אַחַד מְשַׁלֵּשׁ מְאוֹת וְעֶשְׂרִים בְּבִרְכָּה.** דְּשְׁלֹשָׁה לְגִין אֲחָד מְשַׁלֵּשׁ מְאוֹת וְעֶשְׂרִים [בְּאַרְבָּעִים] סָאָה. כִּיֻּצַּד, הַסָּאָה שֶׁשָּׂה קִבּוּן, וְהַקֶּב אַרְבָּעָה לְגִין, נִמְצָאוּ אַרְבָּעִים סָאָה הֵן תִּשְׁעֵי מְאוֹת וְשָׁשִׁים לֵג, הָרִי שְׁלֹשָׁה לְגִין חֲלֵק אֲחָד מְשַׁלֵּשׁ מְאוֹת וְעֶשְׂרִים בְּבִרְכָּה, כְּלוּמַר בְּמִקּוּהַ כְּשֶׁר שֶׁל אַרְבָּעִים סָאָה, וְשַׁעְרוֹ חֲכָמִים שַׁעוֹר מִקּוּהַ שְׂמַחְזִיק אַרְבָּעִים סָאָה, אֲמָה עַל אֲמָה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אֲמוֹת, הָרִי שַׁעוֹר הַנֶּקֶב הַמְּחַזֵּיק שְׁלֹשָׁה לְגִין הוּא אֲחָד מְשַׁלֵּשׁ מְאוֹת וְעֶשְׂרִים מְאָמָה עַל אֲמָה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אֲמוֹת הַמְּחַזֵּיק אַרְבָּעִים סָאָה. וְרַמְבַּ"ם כְּתַב, שֶׁאִם הִיְתָה הַבְּרָכָה פְּחוּת אוֹ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים סָאָה, מְחַשְׁבִּין הַנֶּקֶב בְּפְחוּת וּבִיּוֹתֵר לְפִי חֶשְׁבוֹן זֶה, כְּגוֹן אִם הִיָּה בְּבִרְכָּה עֶשְׂרִים סָאָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת הַנֶּקֶב אֲחָד מֵמְאָה וְשָׁשִׁים [כַּג]: **אֲפִלוּ הַתַּחְתּוֹנָה מְלֵאָה כְּשָׂרִים וְהָעֲלִיוֹנָה מְלֵאָה שְׂאוּבִין.** שֶׁדָּרְזֵךְ מִיַּם לִירֵד, אֲפִלוּ הַכִּי אִין שְׁלֹשָׁה לְגִין שְׂאוּבִין שֶׁבְּנֶקֶב פּוֹסְלִין אֶת הַתַּחְתּוֹנָה: **שְׁלֹשׁ אֲמָרוּ אֵלָּא שְׁלֹשָׁה לְגִין שְׂנַפְלוּ.** וְאִין הַשְּׂאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקּוּהַ עַד שֶׁיִּפְלוּ לְתוֹכוֹ. וְהַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

ז

פרק

א

משנה

-

ז

פרק

יֵשׁ מַעְלִין. מְשַׁלִּימִין לְאַרְבָּעִים סָאָה: **וְלֹא פּוֹסְלִין.** בְּשְׁלֹשָׁה לְגִין שְׂאוּבִין. וְכִלְהוּ מְפָרֵשׁ כִּיֻּצַּד: **הַכְּפּוֹר.** גְּשָׁמִים שֶׁיּוֹרְדִין נִקְפִים: **גְּלִיד.** מִיַּם שֶׁקָּפְאוּ עַל פְּנֵי הָאָרֶץ אוֹ עַל פְּנֵי הַמַּיִם: **טֵיט הַנְּרוֹק.** טֵיט רַךְ וְרַקִּיק שֶׁנֶּעֱשֶׂה כְּמוֹ רֶק: **אָבֹן הַבְּרֹד כְּמַיִם.** כְּמַיִם שְׂאוּבִים דְּאֲמַרְיִנָן לְקַמֵּן פּוֹסְלִים וְלֹא מַעְלִים.

וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. וְהִלְכָה כְּעֵדוּתוֹן שֶׁל אַנְשֵׁי מִידְבָּא שְׁעוּשֵׁין
מִקּוּהָ מִן הַשְּׁלַג אֶפְלוּ לְכַתְּחִלָּה : נִמְצְאוּ מַעְלִין. שֶׁהַשְּׁלִימוּהוּ : וְלֹא פּוֹסְלִין.
בְּשִׁלְשָׁה לַגִּין שְׂאוּבִין. שֶׁהָרִי סָאָה הִיא הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְּׁלֶשָׁה לַגִּין, וְלֹא נִפְסַל
הַמִּקּוּהָ בְּכַד :

פרק ז - משנה ב

הַמִּים. שְׂאוּבִין. בֵּין טִמְאִין בֵּין טְהוֹרִים : מִי כֹבְשִׁים. מִים שֶׁכָּבְשׁוּ בְּהוֹן
זֵיתִים אוֹ מִינֵי יַרְקוֹת : וּמִי שְׁלֵקוֹת. מִים שֶׁשְּׁלְקוּ בְּהוֹן שְׁלֵקוֹת {ד} : וְהַתְּמִד.
חֲרָצְנִים וְזָגִים אוֹ שְׁמָרִים שֶׁנָּתַן עָלֵיהֶן מִים : עַד שֶׁלֹּא הִחְמִיץ. דָּאִם
הִחְמִיץ, נִדוֹן כְּמִי פְרוֹת : קָרִטוּב. אֶחָד מִשְּׁשִׁים וְאַרְבָּעָה בִּלְג : פְּעָמִים
מַעְלִין. כְּדַמְפְּרֵשׁ, כְּשֵׁישׁ בַּמִּקּוּהָ אַרְבָּעִים סָאָה מִים כְּשָׂרִים, וְנָתַן בּוֹ סָאָה
מִי פְרוֹת, וְאַחַר כֵּן נָטַל סָאָה מִמֶּנּוּ מִים וּמִי פְרוֹת מְעַרְבִים יַחַד, הָרִי כָּל
הַסָּאָה שֶׁל מִי פְרוֹת שֶׁנִּשְׁאַרָה בַּמִּקּוּהָ מִשְּׁלִימִים אֶת הַמִּקּוּהָ {ה} : פְּעָמִים
אִין מַעְלִין. כְּדִקְתַּנִּי בַּמִּקּוּהָ שֵׁישׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה חֹסֵר אַחַת {ו} :

פרק ז - משנה ג

וְשָׁנוּ אֶת מַרְאֵיו כְּשֵׁר. דִּהְדַּחַת כְּלִים לֹא חֲשִׁיבָא שְׁנוֵי מַרְאָה : וְאִין פּוֹסְלִים
אוֹתוֹ בְּשְׁנוֵי מַרְאָה. מִשּׁוּם דְּצַבְעָא לִית בֵּיהּ מְשַׁשָּׁא : מַחֵל. מִים הַיּוֹצְאִים
מִן הַזֵּיתִים : יִמְתִּין עַד שֶׁיִּרְדּוּ גִשְׁמִים. דְּלִמְלֵאת בְּכַתְּףַי אִי אֶפְשָׁר {י},
דְּבַחְסָר עֶסְקִינּוּ, שֶׁהוּא נִפְסַל בְּשִׁלְשָׁה לַגִּין : מִמְּלֵא בְּכַתְּפֵי. דְּמִקּוּהָ שְׁלֵם אִין
הַשְּׂאוּבִים פּוֹסְלִים אוֹתוֹ לְעוֹלָם :

פרק ז - משנה ד

אִין בּוֹ מַרְאָה מִים אַרְבָּעִים סָאָה. אִם אִין בַּמִּקּוּהָ אַרְבָּעִים סָאָה שֵׁישׁ בְּהוֹן
מַרְאָה מִים, לֹא יִטְבַּל בְּאוֹתוֹ מִקּוּהָ אֶפְלוּ בְּאוֹתוֹ צַד שֵׁישׁ בּוֹ מַרְאָה מִים.

ואם טבל, לא עלתה לו טבילה:

פרק ז - משנה ה

ונפלו למקוה לא פסולו. הואיל והו נראין כיון, ומי פרות אין פוסלין בשלשה לגין: הכל הולך אחר המראה. אף על פי שאין החלב פוסל המקוה ואין במים שעור שלשה לגין לפסל, מכל מקום כיון שיש כאן שלשה לגין שנראין כמים, חשבינן להו כאלו כלן מים. ופוסלין. ואין הלכה כרבי יוחנן כן נורי:

פרק ז - משנה ו

השני טמא. דודאי חסר שעור המקוה בטבילתו של ראשון: אף השני טהור. דאמרינן גוד אחית, והוי כאלו המים שהעלה הראשון בגופו הן מחברין למי מקוה ולא נחסר משעורו כלום. ופרשו בגמרא דחגיגה [דף יט] דלא טהר רבי יהודה אלא במעלות דרבנן, כגון שהיה טהור לחלין וטבל להיות טהור למעשר, או שהיה טהור למעשר וטבל להיות טהור לתרומה. אבל לעלות מטמאה גמורה לטהרה, דברי הכל טמא. ואין הלכה כרבי יהודה: סגוס. בגד צמר עב, וקורין לו בערבי אלבורנו"ס, ובולע מים הרבה: מקצתו נוגע במים טהור. ובמקוה שיש בו ארבעים סאה מצמצמות אירי, וטבל בו אדם לאחר שהטביל בו את הסגוס, טהור האיש הטובל אף על פי שנחסר שעור מקוה בטבילת הסגוס, מאחר שמקצת הסגוס נוגע במים. ורבי יהודה היא דסבירא ליה אמרינן גוד אחית [יב]: המים שבתוכן שאובים. וחוזרים ופוסלים את המקוה בשלשה לגים. שהרי לא היו בו אלא ארבעים סאה מכוונות ונתחסר כשהגביה שפתותיהן מן המים: ומעלה אותם דרך שוליהם. כדי שלא יפלו המים שבתוכן למקוה ויפסלו כל מימיו [יד]:

הטביל בו את המטה. שרגליה גבוהות, ואי אפשר להטבילה בלה פאחת במקוה קטן כזה ששעורו מצמצם, אלא אם כן רגליה שוקעות בטיט: **העבה.** שאינו נרוק ואין מטבילין בו [טו]: **שהמים מקדמין.** להטביל הרגלים קדם שישקעו בטיט [טז], ובמים הטבילו: **שמימיו מרדדים.** שאין המים עמקים, מחמת שהמקוה רחב והמים מתפשטים בכלו. ואף על פי שיש בו ארבעים סאה, אין כל גופו מתכסה במים בבת אחת [יז]: **פובש.** לצד אחד של מקוה: **אפלו חבילי עצים וקנים.** ואף על גב דנראה כמקוה שחלקו, אפלו הכי הואיל והמים נכנסין ביניהן [יח], לא הוי חלוק. וכובש דנקט, מפני שהעצים והקנים צפים על פני המים, וצריך לכבש עליהם אבנים כדי שיכנסו תחת המים: **היה מוליך ומביא במים.** מנענע המים בידיו [כ]: **פיון שעבר הגל.** של מים על המעלה של מקוה שהמחט מנח בה וצפו מי הגל על המחט, טהורה. ולפי שהמחט דקה וקטנה וירא פן תפל במים, דרך להטבילה כן:

ארץ ישראל טהורה. ואפלו עירות של פותים [א] שבתוכה. שלא גזרו טמאה אלא על ארץ העמים בחוצה לארץ: **ומקואותיה טהורים.** ולא מחזקינן להו בשאובים, דסתמא בהקשר נעשו: **לבעלי קריין.** להתירן בדברי תורה. דבעל קרי אסור בדברי תורה עד שיטבל, וכי טביל אפלו במקוה שכל מימיו שאובין מתר: **אפלו נתמלאו בקילון.** שמלאו מים בפתף ושפכו לתוך גמא, ומאותה גמא יש דרך [ג] שהולכים המים למקוה: **שחוף למפתח.** חוף לפתח המדינה: **כשרים אף לנדות.** להתירן לבעליהן, ואף על גב דאיכא אסור כרת. ולא חישנין שמא חסרים היו ונפלו עליהם מים שאובים ונתמלאו, דחוף לפתח המדינה אין רגל פני אדם מצויין שם: **לפנים מן המפתח.** לפנים מפתח המדינה: **ופסולים לכל הטמאים.** שבני אדם מצויין שם הרבה וממלאים בפתף מים ונותנים שם לכבס ולרחץ: **מפני הכביסה.** שיש לומר חסרים היו ונפסלו מן הפלים שמכבסים שם: **והרחוקים טהורים.** שאין מכבסים בהן וליכא

לְמִיחַשׁ לְהַכִּי. וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי אֶלְיָעֶזֶר:

פרק ח - משנה ב

חלוקים. שְׁמַטִּיף טַפִּין חֲלוּקִים כְּמִין שְׁלֻשָׁת: **בְּתַחֲלָה.** בְּתַחֲלַת הַטָּלַת מִי רְגָלִים: **טְהוֹר.** דְּלָאוּ מִין קָרִי הוּא, אֶלָּא מַעְצִירַת הַשֶּׁתֶּן הוּא בָּא: **בְּאֲמָצַע וּבְסוּף.** שֶׁל הַטָּלַת מִי רְגָלִים, טָמֵא, דְּמִין קָרִי הוּא: **וְנִמְשָׁכִים.** מִי רְגָלִים מְדַבְּקִים: **טָמֵא.** דְּמִין קָרִי הוּא: **לְבָנִים כְּעֵכוּרִים.** וּבְתַחֲלָה טְהוֹר, בְּאֲמָצַע וּבְסוּף טָמֵא. וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק ח - משנה ג

הַמְהַרְהוּ בְּלִילָה. וְרוּאָה שְׁבָא עַל הָאִשָּׁה ^[ז], וְכִשְׁנַעוֹר מִשְׁנָתוֹ מָצָא בְּשָׂרוֹ חֵם וְלֹא מָצָא טַפַּת קָרִי: **טָמֵא.** דְּוָדַאי רָאָה קָרִי אֶלָּא שְׁנֶאֱבַד בְּמַעוּטוֹ בְּבִגְד: **הַפּוֹלְטֵת שְׂכַבַת זָרַע בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי טְהוֹרָה.** כְּגוֹן שֶׁשְּׂמָשָׁה בְּחִמְיָשִׁי בְּשַׁבָּת, וּפְלִטָה בְּשַׁבָּת, לֹא שָׁנְאָה שְׂמָשָׁה בְּתַחֲלַת לַיִל חִמְיָשִׁי דְּאִשְׁתְּהִי הַזָּרַע בְּמַעֲיָהָ אַרְבַּע עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת לַיִל חִמְיָשִׁי וַיּוֹם חִמְיָשִׁי לַיִל שְׁשִׁי וְשְׁשִׁי, לֹא שָׁנְאָה שְׂמָשָׁה חִמְיָשִׁי עִם חֲשֵׁכָה, דְּלֹא אִשְׁתְּהִי אֶלָּא מִקְצַת חִמְיָשִׁי וְלַיִל שְׁשִׁי וְשְׁשִׁי, דְּלֹא אִיכָּא אֶלָּא שְׁתֵּי עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת. שֶׁהַעוֹנָה הִיא אוֹ יוֹם אוֹ לַיְלָה: **רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר.** בָּא לְחַלְקֵי וְלוֹמֵר דְּפוֹלְטֵת בְּשְׁלִישִׁי לְשִׁמּוּשָׁה טְמֵאָה, אֲבָל פּוֹלְטֵת בְּרַבִּיעִי, טְהוֹרָה. מִיְהוּ מוֹדָה הוּא דְּמִקְצַת הַיּוֹם כְּכֹל, דְּלֹא הִקְפִּידָה תוֹרָה אֶלָּא בְּמַנְיַן הַיָּמִים וְלֹא בְּמַנְיַן הָעוֹנוֹת: **וּפְעָמִים שְׁהוֹן אַרְבַּע עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת.** כְּגוֹן אִם שְׂמָשָׁה בְּלַיִל (רַבִּיעִי) [חִמְיָשִׁי] עִם חֲשֵׁכָה, פְּלִיטָתָה טְמֵאָה עַד תַּחֲלַת לַיִל שַׁבָּת: **וּפְעָמִים שְׁהוֹן חֲמִשׁ עוֹנוֹת.** כְּגוֹן אִם שְׂמָשָׁה בְּתַחֲלַת יוֹם רַבִּיעִי בְּעֵלוֹת הַשַּׁחַר, וּפְלִיטָתָה טְמֵאָה עַד לַיִל שַׁבָּת: **פְּעָמִים שְׁהוֹן שֵׁשׁ.** כְּגוֹן שֶׁשְּׂמָשָׁה בְּתַחֲלַת לַיִל רַבִּיעִי וְהִיא טְמֵאָה עַד תַּחֲלַת לַיִל שַׁבָּת, נִמְצְאוּ שֵׁשׁ עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת: **רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לְעוֹלָם חֲמִשׁ.** עוֹנוֹת. וְאִם יִצְאָה מִקְצַת עוֹנָה רִאשׁוֹנָה, נוֹתְנִים לָהּ מִקְצַת עוֹנָה שְׁשִׁית לְהַשְׁלִים חֲמִשׁ עוֹנוֹת, דְּכָל הַפּוֹלְטֵת בְּתוֹךְ חֲמִשׁ עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת, טְמֵאָה. וְהַלְכָה כְּרַבִּי אֶלְיָעֶזֶר בְּן

טמאה. הטפה של שכבת זרע שפלטה **[יז]** **[יא]**: טהורה. ואפלו טמאה דרבנן ליכא: **ולא כבדה את הבית.** לא קנחה את עצמה עד שלא ישאר בה לחלוחית של שכבת זרע: **פאלו לא טבלה.** דחשינן שמא תפלט טפת שכבת זרע שנשאר לה באותו מקום: **לכשיטיל מים טמא.** שמא נשתיר מן הקרי בתוך האמה ויוצא עם השתן: **בילד ובבריא טהור.** שיוצא בכח ואין משתיר. ועד כמה קרוי ילד, כל שעומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו **[יג]**, ואפלו בן שמונים שנה. והלכה כרבי יוסי:

טהורה מטמאתה. מטמאת נדה, ומתרת לבעלה: **אבל טמאה על גב רקה.** שנתלש על המעות קדם טבילה, וטמאה מתורת מגע **[טו]**, דרקה מטמא במגע ובמשא: **נתנה שערה בפיה.** ולא באו המים בשערה **[טז]**: **קרצה שפתותיה.** דחקה שפתותיה ביותר זו בזו: **פאלו לא טבלה.** ואסורה לבעלה כמו שהיתה: **האוחז באדם ובכלים ומטבילן טמאין.** דבמקום אחיזתו לא באו מים: **ואם הדיח ידיו במים טהורים.** לפי שהמשקה שעל ידיו מתחבר למי המקוה ושוב אין כאן חציצה: **רבי שמעון אומר ירפה וכו'.** ואין הלכה כרבי שמעון: **בית הסתרים.** כגון תוך האזן ותוך החוטם ותוך הנפה: **בית הקמטין.** של שחי ושל ערוה. אי נמי, קמטין של זקן וזקנה שבשרם נקמט: **אין צריך שיבאו בהן מים.** דכתוב (עיקרא טו) וכל אשר יגע בו הזב ונדיו לא שטף במים, וכי בשטיפת ידים נטהר הזב, והלא טבילת כל הגוף במים חיים הוא צריך, אלא לומר לך מה ידיו בנראה, אף כל בשרו בנראה, פרט לבית הסתרים. ואף על פי כן אמרו חכמים לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה מדיחה קמטיה בשעת טבילה, דנהי דאין צריכין לבא בהן מים, מקום הראוי לביאת מים בעינן:

אלו חוצצין. חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות. שהבנות מקלעות בהן שער שבראשן, והן מהדקות בשער שבראש ומונעות המים מלפנס בשער: **של צמר ושל שער אין חוצצים.** ואין הלכה כרבי יהודה בשל צמר, אבל בחוטין של שער מודים לו חכמים, לפי שהמים נכנסים בהן. ודוקא חוטים שבראש חוצצין. אבל של צואר, אין חוצצים, שאין אשה חונקת את עצמה **(ב)**:

קלקי הלב. שער שבחזה כנגד הלב שנסתבד ונעשה כעין שרשרות, והן נמאסות מן הזעה: **ובית הסתרים באשה.** מפני שהשער נאחז ומסתבד באותו מקום מחמת הזעה והטנוף והלכלוך. ודוקא באשה נשואה שמקפדת על עצמה שלא תתגנה על בעלה הוא דבית הסתרים הוי חציצה, אבל בפנויה דאינה מקפדת, לא הוי בית הסתרים חציצה: **לפלוף.** צואת העין: **גליד.** ריר היוצא מן המפה שמתלבש ונעשה גליד: **ושרף היבש.** אם היה על בשרה מן השרף הנוטף מהאילנות או מן הפרות, ונתלבש שם: **גלדי צואה שעל בשרו.** שנתלבש ונעשית גליד: **והמלמולין.** כשיידיו של אדם מלכלכות בטיט או בבצק או בזעה ומולל ידו אחת על חברתה נעשה על ידו כמין גרגירים של שערים: **בשל מרקה.** טיט השרוי בלבן ביצה, עשוי לתקן בו הפלים שנסדקו, שאין המים ממחין אותו. מרקה, לשון תמרודקי נשים. ואין הלכה כרבי יוסי **(ג)**: **יתדות דרכים.** טיט שנתמעד על ידי הלוך בני אדם שמהלכים עליו. וכשהוא לח נקרא גץ יוני, וכשהוא יבש, נקרא יתד הדרכים, שקשה להלך עליהן ונראה כמהלך על גבי יתדות: **שאין טובלין בהם.** אם היה במקוה טיט כזה: **ולא מטבילין אותו.** אם היה על בשרו. ויש מפרשים, ולא מטבילין אותם אם נטמאו מימיו, דלא סלקא השקה במקום הטיט: **הקמקמוס.** כלי נחשת שמחממים בו המים, ומחמת העשן והשלהבת שעולה על גביו נעשה סביבו פחמיון: **אלא אם כן ישפשוף.** הפחמיון שעל גביו:

ובית הסתרים באיש. דאיש אינו מקפיד. ואפלו אשה אין מקפדת אלא נשואה כדפרישית: **ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ.** והוא שלא יהיה על רב גופו. ופסק ההלכה לענין חציצה, רבו ומקפיד עליו, חוצץ דבר תורה. מעוטו, כלומר אם הדבר החוצץ הוא במעוט הגוף, אף על פי שמקפיד עליו, אינו חוצץ מן התורה, אבל חכמים גזרו על רבו שאינו מקפיד משום רבו המקפיד, ועל מעוטו המקפיד נמי משום רבו המקפיד. ולא גזרו על מעוטו שאינו מקפיד אטו מעוטו המקפיד, דהיא גופא גזרה, ואנו ניקום ונגזר גזרה לגזרה:

לפלוג שבעין. בלח אינו חוצץ ^(ז), בגיבש ^(ח), חוצץ. ושחוצץ לעין דלעיל, בין בלח בין בגיבש, חוצץ. וטעמא הוי, דחוצץ לעין אדם מקפיד בין בלח בין בגיבש. בתוך העין, בגיבש מקפיד, בלח אינו מקפיד: **כשות של קטן.** כמין שער נולד בבשר הקטנים, כעין שער הנולד בקשואין שקורין פאקו"ס בערבי, ואותו שער קרוי בלשון משנה כשות של קשות, כך שער של קטן הדומה לו קרוי כשות של קטן, והנשים קוראות לו שער שוטה: **לא טמא.** אם נגע טמאה באותו שער לא נטמא הקטן: **ולא מטמא.** אם היה הקטן טמא באחת מאבות הטמאות, ונגע אדם באותו שער ולא נגע בבשרו, לא נטמא הנוגע, דלא חשיב שער זה יד להכניס טמאה ולהוציא:

והמור. מוסקיו בלע"ז. ויש ספרים גורסים וחסר: **דרגש.** מטה קטנה. תרגום וישבת על מטה כבודה (יחזקאל כג), דרגשין: **על הנקיים חוצצין.** משום דקפדי עליהן: **בלוסין.** מלכלכים. ודומה לו בגמרא בפרק כלל גדול ^[שבת דף עו] עסה בלוסה: **אינו חוצצין.** דלא קפדי עליה. והינו טעמא דמטות בעל הבית ועני: **אפוף.** כמו אפף. והוא של עור שמשימין על החמור כשנושא המשא: **זקקין.** נושאי הנודות של עור. לשון זיקא בין מליא בין חסרה שריא, במסקת עבודה זרה (דף ס): **אינו חוצץ.** שאין מקפידין על הלכלוך: **עד כאן האיטלקי.** שהוא רחב ^[יא] פארבעה גרגרי שיערה,

חוצץ. פחות מכאן, אינו חוצץ. ותנא קמא לא יהב ביה שעורא, אלא אפלו
פחות מכאסר חוצץ. והלכה כותנא קמא:

פרק ט - משנה ו

משני צדדים. שעובר משני עברי הפגד: **של פנאים.** תלמידי חכמים
שעוסקים בבנינו של עולם. וקפדי על רבב שבבגדיהם, דאמר רבי יוחנן
כל תלמיד חכם שנמצא רבב **(יב)** על בגדיו חיב **(יג)** מיתה: **ושל בור.** גרוע
מעם הארץ **(יד)**. ולא קפיד על לבלוד שבבגדיו אלא אם כן יוצא מעבר
לעבר. ומרדעת דאמרן לעיל דחוצץ, הינו שעובר משני צדדין. דלא תהא
מרדעת חשובה מבגדו של עם הארץ. והלכה כרבי יוסי:

פרק ט - משנה ז

זפתין. זופתי חביות. אי נמי, עושי הזפת: **מפסלי אילנות.** שנוטלים
הפסלת מן האילנות. פרוש אחר, כורתי האילנות. לשון פסל לך, שכורת
הענפים מן האילן כדי שיתעבה ויגדיל גופו של אילן: **של קיצין.**
השוטחים לחמה ליבש פרות של קיץ. פרוש אחר, מלקטי קוצין. וכל הני
לא קפדי אלכלוד המטפחות שלהם. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק י

פרק י - משנה א

כָּל יְדוֹת הַפְּלִים. כְּגוֹן יַד הַקֶּרֶדֶם וְכִיּוֹצֵא בָּהּ שֶׁהַכְּנִיסָה בַּבְּרָזָל: שְׁלֹא
 כְּדַרְכָּהּ. בְּעֵקוּם: וְלֹא מֵרֶקֶן. לֹא גָמַר הַכְּנָסְתָּן. לְשׁוֹן וּמֵרֶק אַחַר שְׁחִיטָה
 עַל יָדוֹ, בְּמִסְכַּת יוֹמָא [דף לב]: אוֹ שְׁמֵרֶקֶן. שְׁגָמַר הַכְּנָסְתָּן וְנִשְׁבְּרוּ: כָּלִי
 שֶׁהַטְּבִילוֹ דָּרָךְ פִּיּוֹ כָּאֵלוֹ לֹא טָבֵל. דְּכָל כָּלִי שֶׁבִּתְחִלַּת הַכְּנָסְתּוֹ בַּמַּיִם כּוֹפֶהוּ
 עַל פִּיּוֹ, אֵין הַמַּיִם נִכְנָסִין לְתוֹכוֹ לְעוֹלָם [ב] אֲפֵלוּ מְכַנְסוֹ כָּלוּ, עַד שְׁיִטְנּוּ:
 בְּלֹא הַזְבוּרִית. שְׁלֹא הַטְּבִיל בֵּית יָדוֹ, אוֹ דָּבָר נוֹסֵף שֶׁיֵּשׁ בְּכָלִי בְּאַחַת
 מִקְצוֹתָיו. וְלִהְיֶה זְבוּרִית, שְׁאִינוֹ עָקְרוּ שֶׁל כָּלִי. וְאֵין הַמַּיִם בָּאֵין
 בְּהֵן עַד שְׁיִטְנּוּ עַל צִדּוֹ. וְכָל הַנִּי דְמַתְנִיתִין פְּלָהוּ טַעְמָא [כד] שְׁיִבְאוּ הַמַּיִם
 בְּכָלִי: קַלְמָרִין. כָּלִי שֶׁמְנִיחִין בּוֹ אֶת הַדִּיּוֹ. וְכֵן קוֹרִים אוֹתוֹ בְּלְשׁוֹן רוֹמִי
 קַלְמָרִין. וְיֵשׁ מֵהֵן שֶׁפִּיּוֹן שׁוֹקֵעַ לְתוֹכָן כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁפָּךְ הַדִּיּוֹ אֲפֵלוּ אִם יִהְיֶה
 עַל פִּיּוֹ. וְאִם הַטְּבִילוֹ כְּדַרְכּוֹ, אֵין הַמַּיִם נִכְנָסִים בְּחֻלָּל הַשְּׁקוּעַ שֶׁסָּבִיב פִּיּוֹ
 מִבְּפָנָיִם, לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְנַקֵּב מִן הַצִּד [ג]:

פרק י משנה ב

הַפֶּר. הוּא שְׁשׁוֹכֵב עָלָיו: הַכְּסֵת. הוּא שְׁמֵשִׁים תַּחַת מְרֹאֲשׁוֹתָיו: שְׁיִבְאוּ
 בְּהֵן הַמַּיִם. לְתוֹכָן. שֶׁדָּרָךְ פֶּר וְכִסֵּת שֶׁל עוֹר לְהַכְּנִיס וְלִהְיוֹצֵא מֵה שְׁבִתוֹכָן:
 כְּסֵת עֲגֻלָּה. וְקִטְנָה שְׁעוֹשִׂים הַשָּׂרִים תַּחַת מְרֹאֲשׁוֹתֶיהֶן: הַפְּדוּר. פְּלוּט"א:
 וְהָאֵמוּם. דְּפוּס שְׁעוֹשִׂים עָלָיו אֶת הַמְנַעֵל. וְהוּא עֲשׂוּי מְעוֹר וּמְמַלְאִים אוֹתוֹ
 בְּשֶׁעַר אוֹ בְּמוֹכִין: וְהַקְּמַע. שֶׁל כְּתָב אוֹ שֶׁל עֲקָרִין מְחַפֶּה עוֹר: וְתַפְּלָה. שֶׁל
 יָד אוֹ שֶׁל רֹאשׁ: אֵינָן צְרִיכִים שְׁיִבְאוּ בְּהֵן הַמַּיִם. לְפִי שְׁאֵין דָּרָךְ לְהַכְּנִיס
 וְלִהְיוֹצֵא מֵה שְׁבִתוֹכָן [ד]:

פרק י משנה ג

קֶשְׁרֵי הָעֵנִי. בְּגָדָיו שֶׁל עֵנִי שֶׁנִּקְרָעוּ וְקֶשְׁרוֹ, הַקֶּשֶׁר הַהוּא אֵינוֹ עֲשׂוּי לְהַתִּיר
 לְעוֹלָם, הַלְכָךְ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַתִּירוֹ בְּשַׁעַת טְבִילָה כְּדִי שְׁיִבְאוּ עָלָיו מַיִם:
 וְהַנִּימִין. נִימִין וּפְתִילִין שֶׁתּוֹלִין עַל שִׁפְתַּי הַסָּדִין לְנוֹי וְעוֹשִׂין בְּהֵן קֶשְׁרִים,
 וְאֵינָן עֲשׂוּיִין לְהַתִּיר לְעוֹלָם: וְחִבַּט שֶׁל סַנְדָּל. אֲזַנִּים שֶׁיֵּשׁ לְרַצּוּעוֹת שֶׁל
 סַנְדָּל, אֵין צָרִיךְ לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶן בְּשַׁעַת טְבִילָה, שְׁאֵין אוֹתוֹ קֶשֶׁר עֲשׂוּי
 לְהַתִּיר: בְּזִמְן שֶׁהִיא חוֹצָה. שֶׁהַקֶּשֶׁר חוֹצֵץ, שְׁאֵין הַמַּיִם נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ.
 וְאֵימְתִי יִהְיֶה זֶה, כְּשֶׁהַקֶּשֶׁר מְהַדְק יָפָה וְאֵז אֵינוֹ עֲשׂוּי לְהַתִּיר. וְלִפִּי שֶׁהוּא
 עֲשׂוּי לְהַתְקִים, אֵין צָרִיךְ לְהַתִּירוֹ בְּשַׁעַת טְבִילָה: וְשֶׁל זְרוּעַ. קֶשֶׁר שֶׁל
 תַּפְּלָה שֶׁל יָד: בְּזִמְן שֶׁאֵינָה עוֹלָה וְיורֶדֶת. דְּמַהֲדֵק הַקֶּשֶׁר הַרְבֵּה, וְאֵין

הַרְצוּעָה עוֹלָה וַיּוֹרְדֵת בּוֹ: **וְאֶזְנֵי הַחֲמַת**. אֶזְנֵי הַנּוֹד יֵשׁ בָּהֶם קִשְׁרִים
מִהֲדָקִין: **תַּרְמוּל**. כִּי־סָדוּל שֶׁל עוֹר שְׁנוּשָׁאִין הָרוּעִים. וּבְלִשׁוֹן מִקְרָא קְרוּי
יִלְקוּט:

פרק י - משנה ד

פְּרָקְסִין. לְבוּשׁ הַתַּחְתּוֹן שֶׁעַל הַבָּשָׂר, וְהוּא פְּתוּחַ בַּפְּתָפִים, וְכִשְׁלוּבָשׁוֹ
קוֹשְׁרוֹ עַל הַכֶּתֶף, וּבִשְׁעַת הַפֶּשֶׁט מִתִּירוֹ: **וְשָׂפָה שֶׁל סָדִין צְרִיךְ לְמַתַּח**.
הַקִּמְטִים שֶׁיֵּשׁ בְּשִׁפְתוֹ הַעֲלִיּוֹנָה, כְּדִי שֶׁיָּבֵאוּ הַמַּיִם בֵּין אוֹתָם הַקִּמְטִים:
לְמַתַּח. לְפֶשֶׁטוֹן וּלְמִשְׁכוֹ. כְּמוֹ וַיִּמְתַּחֵם כָּאֵהֶל לְשַׁבֵּת (ישעיה מ): **וְשִׁנְצִין שֶׁל**
סָנְדָל. רְצוּעוֹת שֶׁקוֹשְׁרוֹ בָּהֶן: **שֵׁיבַעֲבֹעוּ**. כְּשִׁמְטָבִיל אָדָם בְּגַד בְּמַיִם, עוֹלִין
כְּמִין אֲבַעֲבוּעוֹת בְּמַיִם. וְכִשְׁהוֹן מִכְּבָסִים וּמִשְׁקָה טוֹפַח עֲלֵיהֶן, מִשְׁהַתַּחֲלוֹ
הַמַּיִם לְבַעֲבֹעַ, טָהוּר, לְפִי שֶׁהַשְּׁקוֹ הַמַּיִם הַבְּלוּעִים בּוֹ לְמִי הַמְּקוּהָ. אֲבָל
כְּשֶׁהוֹן נְגוּבִים אֵין הַמַּיִם בָּאִין בְּכֹל עַד שֶׁיִּנּוּחוּ מִבְּעַבּוּעוֹן. שֶׁכְּשֶׁאָדָם מְטָבִיל
סָדִין וְאֵין יָכוֹל לְשַׁטְחוֹ שָׂאִין הַמְּקוּהָ רְחֹבָה כָּל כָּד, תּוֹחֲבוּ בְּמַיִם כְּשֶׁהוּא
מִקְפֵּל וּמִתּוֹךְ כָּד מִבְּעַבְּעִים הַמַּיִם, וְכִשְׁנִחִין מִבְּעַבּוּעוֹן בִּידוּעַ שֶׁבָּאוּ הַמַּיִם
בְּכֹל:

פרק י - משנה ה

מְטָבִילוֹן עַד מְקוֹם הַמְּדָה. וְהַשָּׂאָר אֵין צְרִיךְ טְבִילָה, דְּכָל הַעוֹמֵד לְחַתֵּךְ
כְּחַתוּךְ דְּמִי. וְלֹא הוּי חֲצִיצָה לְמְקוֹם הַחַתֵּךְ עֲצָמוֹ, דְּבֵית הַסֵּתְרִים דְּכֻלִּים
אֵין טְעוּן בִּיאַת מַיִם כְּמוֹ בְּאָדָם. וַיִּתְרִים בֵּית הַסֵּתְרִים דְּכֻלִּים עַל בֵּית
הַסֵּתְרִים דְּאָדָם, דְּאֵלוּ בֵּית הַסֵּתְרִים דְּאָדָם נְהִי דְּאֵין טְעוּנִים בִּיאַת מַיִם
בְּעִינֵן רְאוּי לְבִיאַת מַיִם, וּבֵית הַסֵּתְרִים דְּכֻלִּים אֲפֹלוּ רְאוּי לְבִיאַת מַיִם לֹא
צְרִיכֵי, דְּאֵין אָדָם מִקְפִּיד שָׁם: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוֹי**. וְאֵין הֶלְכָה כְּרַבִּי
יְהוּדָה: **מְטָבִילוֹן עַד מְקוֹם הַמְּדָה**. עַד אַרְבָּעָה לְגָדוֹל וְעַד עֶשְׂרֵה לְקָטָן,
וְהַשָּׂאָר טָהוּר וְאֵין צְרִיךְ טְבִילָה, וְאֲפֹלוּ כְּלֵתָה מְדָה לְחֲצֵי טְבַעַת
שֶׁבִשְׁלֹשְׁלֵת אֵין צְרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶלָּא עַד חֲצֵי טְבַעַת: **רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר עַד**
שֵׁיטְבִיל אֶת כָּל הַטְּבַעַת. שֶׁכְּלֵתָה הַמְּדָה לְחֲצִיו. וְאֵין הֶלְכָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן:

אין מטבילין חמין בצונו. דאכלים ומשקין אין להם טהרה במקוה, אלא המים שנטמאו בלבד, מטעם השקה [ה] וחבור, ואין השקה מועלת אלא במין עם מינו [ו], חמין בחמין ויפים ביפים ומרים במרים. אבל מין בשאינו מינו אין השקה מועלת בהן ולא נטהרו המים: **מלא משקין**. כגון יין ושמן ומי פרות וכל משקין חוץ ממים: **כאלו לא טבל**. משום דחיצוי. ודוקא שלא נשתנו מראיהו, שלא נתבטלו במים [ז]: **מלא מי רגלים רואין אותן כאלו הן מים**. דמי רגלים מין מים הן, וכשהשיקו עליהן מי מקוה נעשו חבור להן ולא חיצוי ונטהר הכלי. ויש ספרים שגורסין, רואין אותן כאלו הן יין, ואם היו משתנים מראיהו וחוזרים למראה מים, מתבטלים במים ונטהר הכלי. וכגרסא זו מוכח בתוספתא: **מלא מי חטאת**. מים שנתקדשו באפר פרה, ומהם מזים על טמאי מתים: **עד שירבו המים על מי חטאת**. שיהיה רב הכלי פנוי כדי שירבו מי מקוה הנכנסים בו על מי חטאת שהיו בתוכו. ואם לאו, עדין הוא בטמאתו והרי הן כשאר משקין שחוצצין בין הכלי ובין מי המקוה: **כור**. שלשים סאין: **ואין בו אלא רביעית**. מי חטאת. או שאר משקין: **כאלו לא טבל**. דסבירא ליה לרבי יוסי, רביעית משקין או רביעית מי חטאת שבתוך הכלי, פוסלין בטבילה, וחוצצין אפלו בתוך כלי גדול, עד שישיר הרביעית של משקין או של מי חטאת ויחזר ויטבילו ריקן. ואין הלכה כרבי יוסי:

כל האכלים מצטרפין. אכל אכלים טמאים מכמה מינים ויש בכלן כחצי פרס שהן שתי ביצים לרש"י וביצה ומחצה לדברי רמב"ם, מצטרפין לפסל גויתו מלאכל בתרומה. וכן שתה מכמה מינים של שבעה משקין שהם מים יין שמן דבש חלב דם טל, שאלו בלבד נקראין משקין, כלן מצטרפין זה עם זה לפסל את הגויה ברביעית הלג, דכתיב (ויקרא יא) מכל האכל אשר יאכל וכל משקה אשר ישתה, למד [י] על האכלין שכלן מצטרפין ועל משקין שכלן מצטרפין: **שעשו בו שאר משקין**. לפסל את הגויה: **כמים**. ואין שאר משקין פוסלין את המקוה בשלשה לגין כמים. אי נמי, אין שאר משקין משלימין שעור מקוה לארבעים סאה כמים, דכתיב מקוה מים, ולא מקוה של שאר משקין:

שְׁתֵּה מִשְׁקִין טְמֵאִין. שְׁאָר מִשְׁקִין חוּץ מִמֵּיִם : שְׁאִינן טְהוּרִים בְּגוּף. לֹא
עֲלֵתָה לָּהּן טְבִילָה בְּטְבִילַת הַגּוּף, דְּאֶכְלִין וּמִשְׁקִין חוּץ מִמֵּיִם אִין לָהֶם
טְהָרָה בְּמִקְוֵה. אָבֵל שְׁתֵּה מֵיִם טְמֵאִין וְטָבַל, טְהוּרִים בְּגוּף. שְׂיִישׁ לָהּן
טְהָרָה בְּמִקְוֵה עַל יְדֵי הַשָּׁקָה : הָרִי הִיא כְּמוֹת שְׁהִיתָה. טְהוּרָה כְּמוֹת
שְׁהִיתָה, שְׁהוּא מְצִיל עָלֶיהָ בְּעוֹדָה בְּלוּעָה שְׁלֹא תִטְמָא : טוֹבֵל וְאוֹכֵל
בְּתְרוּמָה. דְּטִמְאָה בְּלוּעָה אִינָה מְטִמְאָה אַחֲרֵיִם : בְּזִמְן שְׁהוּא נִרְאָה. עַל
גוּפוֹ מִבְּחוּץ : טוֹבֵל וְאוֹכֵל בְּתְרוּמָה. לֹא שְׁנָא חָץ טְמֵא וְלֹא שְׁנָא חָץ טְהוּר,
אִינּוֹ חוּץ בְּטְבִילָה כָּל זִמְן שְׁאִינּוֹ נִרְאָה :